

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE
Hudební a taneční fakulta

Hudební umění
Hudební produkce

Bakalářská práce

**Interakce české a arabské hudby z hlediska
exportu a importu**

Natálie Večerníková

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc.

Oponent práce: PhDr. Ingeborg Radok Žádná

Datum obhajoby: 8. 6. 2022

Přidělovaný akademický titul: Bakalář umění

Praha; 2022

ACADEMY OF PERFORMING ARTS IN PRAGUE

Music and Dance Faculty

Art of music

Music management

Bachelor's thesis

Interaction of Czech and Arabic music in terms of export and import

Natálie Večerníková

Thesis Advisor: Prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc.

Thesis Opponent: PhDr. Ingeborg Radok Žádná

Date of thesis defense: 8th June 2022

Academic title granted: Bachelor of Arts

Praha; 2022

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, prof. PhDr. Jiřímu Štilci, CSc., za ochotu, trpělivost a přípravu i odborné rady při tvorbě této kvalifikační práce.

Mnohokrát děkuji Ing. Marwanu Alsolaimanovi především za jeho vstřícnost a cenné informace o arabských hudebnících, za celkovou průpravu v této oblasti a za překlady a přepisy z arabského jazyka i do něj.

Za pomoc s překladem a přepisem do arabského písma taktéž děkuji Nádiru Na'ímovi.

Děkuji prof. PhDr. Eduardu Gombárovi, CSc. za transkripci arabských jmen do české výslovnosti.

Za odborné rady a pomoc při tvorbě této práce děkuji také Mgr. Karlu Řepovi, Ph.D.

Moc děkuji za podporu při studiu a při tvoření této kvalifikační práce své rodině.

Mé díky patří i mnoha dalším, kteří s vřelostí a ochotou přispěli k dokončení mé práce rozhovory a konzultacemi.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

Interakce české a arabské hudby z hlediska export a importu

vypracovala samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Anotace

Ve své bakalářské práci se zaměřuji na seznámení s arabskou hudbou, arabskými hudebníky a spolupráci s arabským hudebním světem. Podle mého názoru je arabský svět zajímavý pro spolupráci nejen z ekonomických důvodů, ale i z důvodu poznání a objevování nového. Snažila jsem se proto vlastním výzkumem arabského hudebního trhu představit možnost spolupráce naší a arabské hudby a zdůraznit výhodnost pořádání koncertů v daných arabských státech.

Klíčová slova: Arabská hudba, hudební syntéza, arabští hudebníci, world music, mezikulturní rozdíly

Annotation

This bachelor thesis is focused on introduction of Arabic music, Arab musicians and on cooperation with Arab music world. In my opinion, the Arab world is interesting for cooperation not only for economic reasons, but also for knowing and discovering other cultures. Therefore, I tried to present the possibility of cooperation between our and Arabic music and to emphasize the advantage of organizing concerts in specific Arab states with my own research of the Arabic music market.

Key words: Arabic music, music synthesis, Arab musicians, world music, intercultural differences

Obsah:

Úvod.....	8
I. Teoretická část	10
1 Historie arabských zemí.....	10
2 Geografické vymezení	12
3 Arabská hudba	13
3.1 Islám.....	13
3.2 Historie a vývoj arabské hudby.....	15
3.3 Arabští skladatelé.....	22
II. Empirická část.....	36
4 Potenciál spolupráce s arabskou kulturou	36
4.1 Arabští interpreti a skladatelé dnes.....	38
4.2 Arabští hudebníci a hudebníci hrající arabskou hudbu v České republice	52
5 Vývoz klasické hudby do arabských zemí	57
Závěr	58
Seznam použitých pramenů a literatury	60
Tištěné zdroje.....	60
Elektronické zdroje	60
Korespondence	66
Rozhovory	66
Seznam použitých obrázků	67
Přílohy.....	69

Úvod

Ještě před pár lety bych byla nejspíše sama zaskočena svým výběrem tématu pro bakalářskou práci. Vždy jsem však ráda pozorovala kulturní rozdíly ve společnosti a přirozeně jsem touto cestou dospěla k tomu, abych začala trávit čas i poslechem arabské hudby. Zpočátku mě jako mnohé ostatní odrazoval zcela odlišný hudební styl, ale nakonec jsem v něm našla zalíbení, které tkví zejména v naprosté autenticitě, kterou se arabská hudba nebojí nabízet světu. Tak jsem přišla s prvotním nápadem, že se má bakalářská práce bude ubírat tímto směrem.

Můj otec v mém dětství několikrát cestoval do Sýrie za pracovními účely, odkud nám pak vozil spousty zajímavých věcí, které bychom zde u nás, v České republice, jen stěží hledali. Mimo jiné tedy přivážel i historiky, z nichž jedna zejména mi utkvěla v paměti. Do Sýrie s ním jezdil malíř, který pravidelně vozil do Spojených arabských emirátů své obrazy a velmi dobře je zde prodával místním šejkům. A tak se zrodila má další myšlenka, že navázat obchodní kontakty s arabským světem se zdá jako velmi výhodné. Rozhodla jsem se proto prověřit trh klasické hudby v arabských státech a naopak – arabskou hudbu v České republice.

Ve své práci bych ráda představila arabskou hudbu jako zajímavou a potenciální část globálního a globalizujícího se hudebního světa. Ráda bych představila i některé interprety, kteří se věnují arabské hudbě, ať už v zahraničí nebo u nás. K této myšlence mne vedlo zejména přesvědčení, že pro českou společnost je tento hudební svět zcela cizí a neznámý a někdy i spojen s obavou a představou radikálního islamismu a jeho negativních důsledků. Důvod, proč se snažím přiblížit arabskou hudbu českému publiku, je prostý. Nejen, že je dobré mít co nejširší přehled, domnívám se, že bychom se mohli v lecčem inspirovat a produkovat tak kupříkladu kvalitnější hudbu nesoucí prvky domácí provenience, zejména folkloru. Inspiraci bych ovšem hledala vzhledem ke svému oboru i v tom, jak lépe reprezentovat světu naše hudební bohatství, a ráda bych i tematizovala fakt, že spojení populární hudby s orientálním „exotičnem“ může upoutat pozoruhodný zájem (př. Sting – *Desert Rose*, které je dle YouTube jeho třetí nejsledovanější nahrávka; syntéza tradiční alžírské hudby a popu). Tuto mou myšlenku skvěle podporuje např.

projekt Roots Revival¹. Také bych ráda přiblížila umělcům a veřejnosti, jak probíhají koncerty našich těles v arabských zemích, protože se samozřejmě od českých standardů mohou velice lišit, v čem je vůbec výhodný takový export naší hudby do arabských zemí a naopak, jaká je možnost kontaktu našeho prostředí s arabskými interprety.

V této práci je použito mnoho arabských jmen, názvů a pojmů. Je proto třeba vysvětlit, proč jsou zde psána v různých tvarech. Protože arabský jazyk je psán v arabském písmu, transkripcí do latinky se ve své práci snažím o co nejuvhodnější přepis jmen a pojmů do české výslovnosti. Kvůli množství dialektů arabského jazyka to byl mnohdy velice obtížný úkol, o to spíše, že toho o arabské kultuře v češtině mnoho napsáno není. Některé pojmy a názvy jsou proto psány pouze v anglické výslovnosti, protože je to často jediný dohledatelný tvar v literatuře a na internetu. Jména, která jsou sice zapsána v české výslovnosti, ale nelze je pak dohledat na internetu ani v dalších zdrojích nebo je lze v tomto tvaru nalézt jen velice obtížně, protože se natolik liší od anglického přepisu, jsou v závorce uvedena ještě právě v přepisu anglickém. Názvy skladeb, institucí, aj. jsou psány většinou v anglické výslovnosti (někdy i v anglických překladech) zejména kvůli množství dialektů arabského jazyka a tudíž sporné výslovnosti.

¹ Mezinárodní kulturní projekt sdružující umělce různých zemí se snahou o propojení hudebních stylů, tradic a hudebních nástrojů napříč různými kulturami.

I. Teoretická část

1 Historie arabských zemí

Shrnout na pár řádků historii zemí tak pradávných kultur, jakou je ta arabská, je téměř nadlidský úkol. Snad mi tedy bude odpuštěno, že se pokusím psát o této obsáhlé kapitole lidských dějin jen tak stručně, abych jasně a výstižně uvedla všechny faktory určující směřování arabského světa v minulosti i dnes. Důležité je, abychom znali souvislosti kultury arabských národů, a doufám, že nám takto před proniknutím do jejich kultury a hudby budou alespoň trochu bližší, než byly doposud. Dějiny arabských zemí jsou důležité pro pochopení jejich tradic, zvyků a kultury, jejíž části – hudbě, se má bakalářská práce věnuje.

Vůbec první zmínka o Arabech je z roku 853 př. n. l. a popisuje válečné tažení nomádů (tyto informace obsahují kurkhské monolity). Je však jisté, že nomádi v pouštích napříč územími dnešních arabských států žili již 3000 let př. n. l. Z nomádské kultury se mnoho nedochovalo, jejich odkaz přežívá hlavně v příbězích a pověstech. Tito nomádi jsou také základem pozdějších muslimských armád, které v 7. st. n. l. expandovaly do mnoha zemí a zmocnily se zde vlády. V tomtéž století také začal hlásat Boží proroctví Muhammad, po jehož smrti vzniklé náboženství islám ovládlo celý Arabský poloostrov a šířilo se dál. K moci se po vzniku chalífátu dostali Umajjovci, jejichž rod byl považován za nástupce proroka Muhammada. Umajjovský chalífát dobyl Persii, která pod arabskou nadvládou setrvala přibližně sto let. Taktéž Arabští muslimové získávají Sýrii a Palestinu, území Římské říše. Kapitulují i alexandrijští Římané a Arabové se tak zmocňují území Egypta. V první polovině 7. st. také získávají nadvládu nad zeměmi severní Afriky a podmaňují si berberské národy. Ještě na začátku 8. st. Arabové dobývají východní země a dostávají se až na území dnešní Indie. Zároveň na západě překračují Gibraltarský průliv a vstupují do Španělska, aby se zmocnili dalšího území původní Římské říše. Během tažení proti Byzanci byla pro Araby jen jedna kampaň neúspěšná, a to při opakovaných pokusech dobytí Konstantinopole. V první polovině 8. st se v Persii lidé začnou bouřit proti nadvládě Umajjovců v čele s potomky al-Abbáse, strýce Posla Božího - Muhammada. K moci se dostává Abbásovský chalífát a Umajjovci jsou pronásledováni a vražděni (jeden však unikl a zakládá Umajjovský chalífát ve Španělsku). Na počátku druhé poloviny 8. st. Arabové poráží Číňany a naučí se výrobě papíru. Ve Španělsku se uprchlý umajjovský princ usadí v Córdobě a zakládá

zde první velkou muslimskou civilizaci Španělska. Postupně zde Arabové získávají celý poloostrov. Jejich armádu však z velké části tvoří berberské kmeny, které jsou sice silné, ale špatně se jejich divoké povaze vládne. To nakonec vede ke kolapsu Umajjovského chalífátu a arabská nadvláda ve Španělsku tímto skončila. Tím se otevřela brána křesťanům, které zastavili až v 11. st. berbeři na severu Afriky. Od 8. st. Arabové zažívají období rozkvětu, rozvíjí se filosofie, znalosti z oblasti medicíny jsou stále hlubší a vzkvétá i kultura.

Od konce 11. st. do 13. st. Arabská říše čelí křížovým výpravám. Ve 13. st. Arabská říše pod vlivem vpádů Mongolů zaniká. Od roku 1517 se k moci dostává Osmanská říše. V této době Arabové potlačují svou vydobytou autenticitu, až do vzpour v 19. st. Po 1. světové válce roku 1918 je Osmanská říše svržena Britským královstvím a bývalé území Osmanské říše si rozdělí Anglie s Francií. Toto násilné rozdělení bez ohledu na etnika a historii daných zemí má následky dodneška a spory v arabských zemích přetrvávají. Tehdy vzniklo arabské hnutí za nezávislost, avšak bylo příliš slabé. Za nadvlády Francie a Anglie arabská kultura chřadla a její společnost, politika i ekonomie byla oslabena. Od druhé poloviny 20. st. arabské státy získávaly zpět svou nezávislost a vznikla Liga arabských států, ve které je současně zapsáno 22 zemí. Ta má za úkol podpořit spolupráci daných zemí v oblastech politiky, ekonomiky i kultury. Kvůli chudobě, která vyplývala z násilného rozdělení zemí bývalé Osmanské říše, vyvrcholily spory v roce 2010 v tzv. Arabské jaro. V mnohých zemích nepokoje probíhají dodnes, protestujícím vadí chudoba, bída, zkorumpovaná vláda a nízká životní úroveň napříč různými arabskými státy (od Maroka až po Bahrajn a Omán).^{2 3 4}

² HISTORY OF THE ARABS. History World [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?ParagraphID=ebw>

³ History of the Arabs. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-22]. Dostupné z:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Osmansk%C3%A1_%C5%99%C3%AD%C5%A1e#Historie

⁴ Arabské jaro. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Arabsk%C3%A9_jaro

2 Geografické vymezení

Ráda bych vymezila, o kterých zemích a společnostech má práce hovořit, neboť arabská hudba se nejen z hlediska historického vývoje více či méně podobá dalším hudebním kulturám a s některými z nich se téměř ztotožňuje. Mluvím například o turecké hudbě, perské hudbě či židovské hudbě. Zároveň je třeba upozornit i na rozmanitost tradiční arabské hudby napříč zeměmi, které pojem arabský svět zahrnuje.

Na otázku, co je to vlastně arabský svět, mnoho z nás nezná odpověď – a pokud ano, dost často není správná (viz. Příloha 1: Dotazník). Přitom je odpověď zdánlivě jednoduchá – jde o státy, jejichž obyvatelstvo je převážně arabské (a to bez ohledu na to, jakého jsou tito Arabové náboženského vyznání). V základu lze arabské země rozdělit na Magrib (v překladu Země západu Slunce; oblast Maroka, Alžírsko, Tunisko a Libye) a na Mašrek (v překladu Země východu Slunce; oblast Iráku, Sýrie, Libanonu a Jordánska, někdy také Egypta a země celého Arabského poloostrova). Podrobněji je dělíme na geografické oblasti: arabský západ – al-Magrib (severní Afrika – Alžírsko, Libye, Maroko, Mauritanie, Tunisko, Západní Sahara); údolí Nilu – wádí an-Níl (Egypt a Súdán); úrodný půlměsíc – al-hilál al-chasíb (syrsko-palestinská oblast – Jordánsko, Libanon, Sýrie, Palestinská autonomie); Arabský poloostrov – al-Higáz wa Nagd (Bahrajn, Jemen, Katar, Kuvajt, Omán, Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty); Mezopotámie – bilád má bajn an-nahrajn (Irák)⁵. Mezi tyto oblasti rozdělujeme i arabské dialekty, které se mezi sebou velmi liší⁶. Dále mluvíme o státech jako je Džibutsko, Somálsko a Komory, kde většinu obyvatelstva tvoří taktéž Arabové⁷. Arabský svět tedy tvoří dohromady 22 států a má práce zahrnuje interprety téměř všech zemí arabského světa a pojednává o hudbě všech jeho částí.

⁵ FLESSIG, Jiří a Charif BAHBOUH. Základy moderní spisovné arabštiny I. 5. opravené vydání. Praha: Dar Ibn Rushd, 2016 [2012]. ISBN 978-80-88099-09-3. s.7

⁶ Právě kvůli množství dialektů, kterými arabský jazyk disponuje, jsem v práci z arabštiny nepřepisovala mnohé názvy skladeb, aj. do české výslovnosti. V české výslovnosti jsou pouze jména zmíněných interpretů, pokud to jejich původ a popularizace jména umožňuje.

⁷ Arabský svět. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Arabsk%C3%BD_sv%C4%9Bt#St%C3%A1ty

3 Arabská hudba

„Ono říct arabská hudba vyjde nastejno, jako když tradiční hudbu z Čech nazvete východoevropskou.“⁸

Arabská hudba je velmi široký pojem, který zahrnuje hudbu všech Arabů. To znamená, že arabská hudba je hudba etnické skupiny, která čítá na 420 miliónů lidí⁹. Je tedy zřejmé, že podoba arabské hudby bude velmi různorodá v závislosti na geografické poloze, společnosti, která zde žije a na jejích tradicích a zvycích. Jak jsem již zmínila výše, arabský svět se skládá z 22 různorodých států a je potřeba, abychom je rozlišovali a nevnímali jen jako celek s jedinou kulturou, stejnou hudbou a se stejnými zvyky. Pojem arabský svět je srovnatelný s pojmem evropský svět, a pakliže si toto uvědomíme, mnohem lépe pochopíme, že např. marocká hudba není totéž jako hudba kuvajtská, stejně tak, jako např. norská hudba není totéž jako hudba španělská. Pojem arabská hudba je v tomto směru velice široké a objemné téma, a proto se pokusím pracovat pouze s nezbytně nutným základem, který poslouží k dostatečnému pochopení účelu mé bakalářské práce.

3.1 Islám

Přestože náboženství není téma, kterému bych se chtěla v této práci jakkoliv hlouběji věnovat, považuji za nutné, abych alespoň krátce v úvodu seznámila čtenáře s islámem a jeho základními pilíři, protože arabská hudba je s islámem občas velice úzce spojená. Stejně jako hudba západní, i hudba arabská má hudbu duchovní a světskou, navíc pro pochopení mentality, tradic, a tudíž i kultury arabského světa je zapotřebí znát alespoň základy islámu, neboť právě ten nejen v arabském světě vytváří i zákony a lidé mu přizpůsobují celý život. Islám dokonce může také podle subjektivního výkladu různým způsobem omezovat arabskou hudbu. Islám dělí dějiny arabského světa na předislámské období (džáhilíja) a období islámské.

Význam slova islám je „odevzdání se (do vůle Boží)“, toto slovo je odvozené od slova aslama – podrobit se, odevzdat se Bohu, případně dosáhnout stavu míru, což je arabsky salám. Ten, kdo se takto dobrovolně odevzdal Bohu a vyznává ho, je muslim. Islám se opírá o slovo Boží, Korán, ze kterého pro muslimy vyplývají

⁸ Jiří Moravčík pro časopis Harmonie, červen 2005.

⁹ Arab Countries 2022. In: World Population Review [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/arab-countries>

všechna práva, povinnosti a pravidla pro to, jak správně žít. Slovo Korán vzniklo z arabského qara'a - číst. Na rozdíl od křesťanské Bible, která v podstatě vypráví o Stvořiteli lidí a světa, je Korán přímým slovem Božím, které pouze zapsal prorok Muhammad poté, co se mu Bůh několikrát zjevil, aby mu předal své poselství. A protože je Korán autentickým sdělením samotného Boha, který hovořil k Muhammadovi arabsky, je v tomto jazyce zjeven všem muslimům, což akceptují muslimové všech národností, třeba i turecké, indické nebo indonéské.

Po smrti Muhammada se stal jeho přítel a tchán, Abú Bakr, prvním chalífou – nástupcem Posla Božího. Od té doby má být chalífou Kurajšovec¹⁰ zvolený předními muži muslimské obce a toto uspořádání uznává mnoho muslimů dodnes – později jsou tito muslimové známí jako sunnité. Došlo zde však k zásadnímu rozkolu postojů muslimů vůči nástupnictví. Proti tomuto systému přebírání titulu chalífy se postavili ší'at Alí – stoupcem Alího, bratrance a zetě Muhammada, a podle nichž může být chalífou a imámem¹¹ pouze nejbližší Muhammadova rodina. Těmto muslimům se říká šíité. Dalším názorem je, že chalífou má být pouze nejzbožnější muslim bez ohledu na jeho původ a vzdělání. Těmto muslimům se říká cháridža – Ti, kteří stojí mimo. Sunnitů je dnes asi 90 % všech muslimů.

Podle muslimů je jen jediný Bůh a mnohobožství považují za těžký hřích a herezi. V jejich pomyslném desateru jsou hříchy také vzdání se víry, cizoložství, krádež nebo vzpoura proti chalífské moci, aj. Jedinečnost a jedinnost Boha je v islámu zásadní, muslimové jsou přesvědčeni (ostatně stejně jako ortodoxní židé a křesťané), že jejich víra je jediná správná a bezchybná. Bůh podle muslimů ani nikdy nezplodil žádného potomka. Ježíš je podle islámu pouze významným prorokem a tvůrcem zázraků. Z Koránu také vyplývají povinnosti vůči Bohu a náboženské právo šaría, které různě – podle konkrétních států – ovládá život lidí a soudnictví dané země. Povinnosti vůči Bohu mají pět pilířů a těmi jsou: vyznání víry (šaháda), modlitba (salát), náboženská daň (zakát), půst v měsíci ramadánu (sawm) a pouť do Mekky (hadždž). Je zde však ještě jeden pilíř, který se často připojuje, a tím je svatý boj (džihád). Velmi důležitá je také tahára – čistota, přestože není pilířem. Muslimové velmi dbají na čistotu tělesnou, morální a rituální. Ve snaze o hlubší poznání a zbožnost vzniklo také mystické hnutí a duchovní cesta, súfismus, který pramení

¹⁰ Arabský kmen, ze kterého pocházel i sám Muhammad a dynastie Umajjovců a Abbásovců.

¹¹ Imám je velmi vysoký titul mezi muslimy, je to duchovní vůdce muslimů, chalífa je politický vůdce.

z Koránu a askeze. Proti mystikům se občas více či méně staví ortodoxní muslimové, kteří súfismem pohrdají.^{12 13}

Islámská hudba

S tímto pojmem zde zacházím ve významu hudby náboženské, ačkoliv by se takto dala pojmenovat i veškerá hudba vznikající od přibližně 7. st. n. l. na území islámských zemí. K arabské náboženské hudbě neodmyslitelně patří našídy, zpívané náboženské recitace z Koránu v různých melodiích, dnes zpravidla bez instrumentálního doprovodu. V islámských zemích jižní Asie je oblíbený a známý např. qawwali, styl súfijské hudby, jehož program sestává ze čtyř částí (písně na chválu Boha, Muhammada, aj.). Pro Írán je specifický ta'zieh, z části hudebně-náboženské drama zobrazující smrt imáma Husajna. Jeho smrt připomíná i ašura. Thikiri je zase náboženská hudba typická pro muslimy východní a jižní Afriky, manzuma pro Etiopii a madíh an-nabawí a s ním související mawlid, jsou arabské písně chválící Muhammada¹⁴. Například adhán zná snad každý, kdo navštívil zemi s islámskou populací. Je to název pro svolávání muslimů k bohoslužbě z vrchu minaretu. Věřící opakují 7 frází, z nichž po každé z nich následuje dlouhý zpěv. Dhikr je zase pro islámské mystiky ceremonie, kde liturgie obsahuje recitace, zpěv, instrumentální hudbu, tanec, kostýmy nebo meditace.

K jakékoli recitaci z Koránu také patří tajwíd – pravidla pro to, jak z Koránu recitovat.¹⁵

3.2 Historie a vývoj arabské hudby

Otázka, kdy a jak vůbec vznikla hudba, nemá jednoznačnou odpověď. Hudba s námi totiž byla snad od samého počátku – ještě dávno předtím, než vznikly vůbec první hudební nástroje. Vznik arabské hudby proto nelze datovat stejně, jako vznik kterékoli jiné hudby, avšak první zmínky o arabské hudbě pochází z 6. st. n. l. Jsou tedy zhruba o sto let mladší, než islám. Tuto dobu před islámem nazýváme džáhilíja, což znamená něco jako hněv, pýcha nebo drzost a muslimy je toto období vnímáno

¹² KROPÁČEK, Luboš. *Duchovní cesty Islámu*. 4. vydání. Praha: Vyšehrad, 2006 [2003]. ISBN 80-7021-821-5

¹³ MENDEL, Miloš. *Muslimové a jejich svět: O víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu*. 2. vydání. Praha: Dingir, 2018 [2018]. ISBN 978-80-86779-45-4

¹⁴ Islamic music. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_music#Nasheed

¹⁵ TOUMA, Habib Hassan. *The Music of the Arabs.. rozšířené. vydání*. Singapore: Amadeus Press, 2003. ISBN 1-57467-081-6, s. 152-167

jako doba barbarské nevědomosti. Velký hudební odkaz tkví zejména v popisu významných hudebníků a umělců tehdejší doby. Tito umělci se nazývají qiján (qiyán) - množné číslo výrazu qajna (qaynah), byly to zpěvačky a služebnice, které měly za úkol bavit a obsluhovat hosty. Některé lákaly své zákazníky do svých domů, jiné žily trvale u svého majitele či pána a měly bavit pouze je a jejich rodiny. Qiján recitovaly básně, které zhudebňovaly, hrály k tomu na loutnu, flétnu nebo bubínek. V dochovaných zdrojích se často objevují qiján právě s tehdejší loutnou, která byla podobná údu. Mohlo jít o předchůdce údu nebo podobný nástroj. Také z těchto maleb a kreseb poznáváme mizhar, kirán, muwattar a také například sandž (sanj). Qajna byla ceněnou společnicí, uznávanou ve společnosti.

I v 7. st., poté, co se zrodil islám, existovaly písně válečné a milostné. Korán se nevyjadřuje jasně proti takové hudbě, ale ani ji vyloženě nepovoluje. Názory se v této době proto začaly lišit na základě subjektivního výkladu Koránu. Hudebníci a nejzbožnější věřící vedle sebe však mohli stále nerušeně žít. Díky úspěšným válečným tažením, při kterých Arabové dobyli četná území (např. území Persie, Egypta nebo Libye), velká města velice bohatla a do země se dostalo také mnoho zajatců (otroků). Během této doby, kdy Arabové tolik přicházeli do styku s jinými kulturami, se ve své hudbě často inspirovali estetickým a duchovním dědictvím Řeků, Římanů, Peršanů, Egyptanů, Asyřanů či Babyloňanů a vznikala tak nová a jedinečná hudba. Arabové z velkých měst byli zvyklí na bujarý hudební život a kromě qiján se také začali objevovat mužští zpěváci muchannatún (mukhannathun) - množné číslo výrazu muchanat (mukhannath). Podle zachovalých zmínek měli šaty podobné ženským a pravděpodobně šlo o homosexuály, přestože tito zpěváci z velké části konvertovali k islámu. Mnoho umělců v této době bylo perského původu, také šlo o černošské Afričany nebo Etiopany – jen málo z nich bylo opravdu rodilých Arabů. Přesto byly texty i veškeré dokumenty o tehdejší hudbě, nástrojích a technice psány v arabštině. Dokonce ani přes velký vliv perské hudby, kterou se arabská hudba do značné míry inspirovala a pracovala s ní, nepodlehla a ponechala si svůj charakter arabské písně. Z 8. st. n. l. se dochovaly například spisy zpěváka perského původu Júnuse al-Kátiba pojednávající o hudbě a hudebním životě Mediny, která byla v té době považována za hudební centrum Arabské říše. Dobové písně i texty zapsal do dvou svazků a zachoval tak mimo jiné třeba i jména tehdejších zpěváků a skladatelů. Tyto knihy posloužily k učení mnoha dalších umělců, kteří z nich později čerpali. Od 8. až do 13. st. byli hudebníci z Hidžázu a Medíny nejvlivnějšími v Arabské říši a

v této době se také hovoří o vzniku Rané arabské klasické školy (Early Arabian Classical school). Již v 8. st. začalo vznikat cosi jako hudební festivaly, když zpěváci začali vystupovat se svými písněmi za doprovodu velkých sborů a instrumentálních souborů (ty tvořilo několik hráčů na loutny, flétny a bubny, ale také klarinety (mizmár) nebo citery; byli zejména ženského pohlaví).

V dalších stoletích bylo napsáno několik knih o hudbě, avšak žádná z nich nepodávala takové svědectví jako knihy Júnuse al-Kátiba. Například al Fárábí (10 st. n. l.) ale napsal knihu *Kitáb al músíqá al-kabír* (The Great Book of Music; Velká kniha hudby), ve které popisuje rytmické vzorce a stupnice. Ve 13. st. vznikla také kniha Safího ad-Dína al-Urmawího o tónech, kompozici, stylech a rytmech, kde se objevuje jedna písňová ukázka. Dále zde popisuje rozdělení oktávy na 17 tónů a pojmenovává je podle arabské abecedy: A, B, J, D, H, U, Z, H, T, I, atd.

Na začátku 9. st. se objevují první zmínky o velmi nadaném mladém studentovi hudby, později známém jako Ziriab, (viz. níže v: Sekulární hudební žánry -> andalusí nůba a podkapitola 4.2 -> Marwan Alsolaiman a Ziriab). Ten působil hlavně v Andalusii (Umájjovská Córdoba), stejně inovativní jako Ziriab však byl jeho současník, zpěvák a skladatel al-Mahdí, který zůstal na východě (Abbásovský Bagdád). Oba významně přispěli k vývoji arabské hudby. Tato doba je považována za zlatou éru arabské kultury i politiky.

Od 11. st. arabská hudba čelila kromě vlivů perské hudby i turecké hudbě, avšak přes svůj další vývoj si zanechala svou tradiční podobu. I když byli Arabové později pod cizí nadvládou po úpadku Arabské říše v 13. st., arabská hudba tímto stále trpěla méně než o mnoho, mnoho let později, kdy do tohoto světa začaly pronikat evropské vlivy a evropská hudba, která tu arabskou velmi poznamenala. Na počátku 16. st. arabský svět zažívá zásadní změny vyvolané Osmany, kteří svrhli vládu Mamlúků v Egyptě a Sýrii a porazili Saffíjovce v Persii. Kvůli vysokým daním došlo k úplné stagnaci vývoje arabské literatury, vědy i umění a arabský svět čelil celkovému úpadku. Z této doby se nezachovala žádná autentická, originální díla a nadvláda Osmanů pokračovala až do 20. st. (v oblasti Magribu byla osmanská nadvláda nahrazena evropským koloniálním režimem v 19. st.).

V 19. st. konečně Arabové projevili sílu pro obnovení arabského vědomí a myšlení. Hudba byla nedílnou součástí všech slavností jakékoliv povahy a byla stejně důležitá jak pro arabské muslimy, tak pro arabské křesťany. Koncerty trvaly až

do ranních hodin, hudebníci byli čestnými hosty, o něž se hostitel také musel řádně postarat (o jejich odměnu a stravu i ubytování v případě potřeby). Micháíl Míšáqa v tomto století poprvé rozdělil oktávu do 24 přibližně stejných čtvrttónových částí. I přes velký a dlouhodobý vliv Turků arabská hudba opět ustála, avšak krizi paradoxně čelila po zániku Osmanské říše roku 1918. Zhruba od téhož roku Arabové spatřují velký potenciál v Evropě, která pokračovala v nadvládě v Magribu. Někteří Arabové měli a dokonce stále mají pocit, že tradice a kultura Evropy je nadřazená té arabské, a proto i arabská hudba se začala poněkud ztrácet pod evropským vlivem. Nicméně i přesto zde zůstalo mnoho kvalitních umělců, kteří bohatství arabské hudby dále rozvíjeli a zachovali její tradiční podobu.¹⁶

Maqám

Důležitým pojmem v tradiční arabské hudbě je maqám, který je základem všech žánrů improvizované vokální i instrumentální hudby v arabské hudbě. Tato technika improvizace se objevuje na základě existujících strukturně různě organizovaných modů (v2, m2 a mikrointervaly) v celém arabském světě, a to v hudbě světské, ale i duchovní. Velmi specifická pro maqám je pevná a závazná organizace tonálně-horizontální složky určitých melodických modů, která převažuje nad složkou metroritmickou. Celkově maqám obsahuje 72 tónových, respektive modálních řad s prvky mikrointervaliky. Maqám nepodléhá žádné rigidní časové organizaci a nemá zavedené žádné opakující se schéma. Podle jeho rytmu a strukturace lze třeba identifikovat interpreta, což ale také závisí na daném způsobu provedení, a proto rytmus není nikdy charakteristický pro maqám jako takový. Právě pro tuto rytmickou volnost a nepravidelnost považuje někdy nezkušený posluchač maqám za beztvárovou improvizaci a může se zdát, že nemá začátek ani konec. Kromě toho hudebníci hrající maqám nepotřebují noty či partituru, což tento dojem akorát podporuje. Maqám se však skládá ze strukturálních prvků, má melodické pasáže, různé tónově modální zakotvení a také emocionální obsah. Druhů a forem, vokálních i instrumentálních je poměrně mnoho a každý je něčím specifický a význačný¹⁷. Na téma maqámat (množné číslo výrazu maqám) je specializováno i několik samostatných knih a teoretických pojednání.

¹⁶ TOUMA, Habib Hassan. The Music of the Arabs.. rozšířené. vydání. Singapore: Amadeus Press, 2003. ISBN 1-57467-081-6, s. 1-16

¹⁷ TOUMA, Habib Hassan. The Music of the Arabs.. rozšířené. vydání. Singapore: Amadeus Press, 2003. ISBN 1-57467-081-6, s. 38-45

Sekulární hudební žánry

Za nejčistší a perfektní formu maqámu se považuje al-maqám-al-'iráqí, který, jak již z názvu vyplývá, je původem z Iráku. Na jeho začátku je obvykle tahrír, který obsahuje jednu či více vokálních pasáží buď bez textu nebo s arabskými, perskými či tureckými slovy. Postupně ho nahradí část s názvem badwa, což je vokální úvod a uprostřed něj zaznívá zpívaná báseň psaná v některém arabském nebo iráckém dialektu. Střídá se zpěv a hra instrumentálního souboru.

Andalusí núba nebo také nawba je typická pro oblast Magribu a má náležitou tradici v Maroku, Alžírsku a Tunisku. Původem je však z Andalusie, kde v 9. st. působil hudebník Ziriab, jeden z nejznámějších arabských skladatelů a zpěváků vůbec (viz. Podkapitola 4.2 -> Marwan Alsolaiman a Ziriab). Tehdy núba prošla jistou inovací, protože Ziriab začal zakládat hudební školy v Andalusii a Córdobě, ve kterých šířil své učení. Školy tak začaly vznikat i v Seville, Toledu, Valencii nebo Granadě. Tak se postupně núba dostala do severní Afriky, ve které se vytvořily další minimálně 3 styly núbou. V základu se dělí na 5 částí, z nichž každá je uvedena instrumentální předehrou. Poetická forma užívaná v núbě se nazývá muwaššah, avšak ta je i samostatným hudebním žánrem. V muwaššahu se setkáváme opět s vokální hudbou, v níž zaznívají poetické texty.

Pro Egypt je důležitou hudební formou dúr, či také dawr. V klasické arabštině nebo v některém egyptském dialektu zpívá sólista a sbor básně, přičemž zpěvák bývá často také skladatelem hudby k oné básni. Zpěvák je doprovázen i instrumentálním souborem o několika hráčích na úd, housle nebo náj. Specifická je také egyptská instrumentální tahmíla, která má obvykle jednoduchou melodii.

Velmi specifické jsou písně Arabského zálivu, kterým se říká fjírí. Fjírí mají opravdu bohatý repertoár, který vznikal hlavně v Bahrajnu, Kataru, Kuvajtu, Saúdské Arábii, ve Spojených arabských emirátech nebo Ománu. Tato hudba je specifická pro námořníky a lovce perel, text fjírí popisuje většinou jejich těžký život, nebezpečí skrývající se pod hladinou oceánu a jejich smutek po rodině. Také často obsahují modlitby k Bohu, Muhammadovi nebo Alímu. Obsahuje části zpívané sólistou a mužským sborem. Pro tyto země je také typický sawt, který obsahuje tři melodické sekce a je charakteristický pro svůj rytmický doprovod bubínků.

Dalšími hudebními žánry jsou třeba qasída, instrumentální taqsim nebo dúláb či lajálí, který začíná vždy metaforickou frází o milované ženě, přičemž po provedení

lajálí následuje většinou píseň dalšího hudebního žánru, mawwál (pouze při egyptském dúru se mawwál zpívá před lajalí). Obě tyto písně zpívá sólista doprovázený hudebními nástroji.

Turecký původ mají bašraf a samá'í, žánry, které se do arabské hudby vmísily během dlouhé nadvlády Osmanské říše. Jsou si velmi podobné a představují jakousi syntézu západní hudby a orientálních melodií.¹⁸

Další hudební pojmy

Zde bych ráda shrnula ještě pár důležitých pojmů, které jsou v mé kvalifikační práci užité. Velmi často pracuji například s pojmem raí. Toto slovo znamená doslova názor a označuje se tak dnes asi nejznámější hudební arabský popový styl. Slávy nabyl ale docela nedávno, v osmdesátých letech, kdy se stal populární v alžírských klubech a pak se velice rychle rozšířil po celé oblasti Magribu, odkud proudil dál dokonce i do evropských zemí. Text raí je upřímná zpěvákova výpověď, obsahuje jeho emoce i reálné prožitky. Asi nejznámějším zpěvákem této hudby je Khaled (viz. Podkapitola 4.1 -> Khaled).¹⁹

S arabským světem se nám dost často pojí orientální tance (břišní tance), které mají svůj původ na Blízkém Východě. Jejich podoba úzce závisí na rytmu. Málokdo asi ví, že břišní tance v dobách Osmanské říše tančili také muži, ačkoliv tento tanec byl specifický hlavně pro ženy. Typický je nejen pro arabské země, ale i třeba pro Turecko nebo Indii. V dnešní době však v některých zemích Blízkého Východu představují břišní tanečnice společenské stigma, protože takto spoře oděná žena před veřejností, jako je břišní tanečnice, začala být islámem vnímána jako haram, tedy hřích. Přesto jsou orientální tance s arabskou hudbou neodlučitelně spojené.²⁰

Při četbě o arabské hudbě se často setkávám s pojmem tarab. Tarab je severoafrický arabský hudební žánr, ale také označuje jakýsi euforický požitek z poslechu hudby. Často bývá zmiňován právě v tomto smyslu, kdy poslech arabské hudby přináší posluchači stav radosti a potěšení.

¹⁸ TOUMA, Habib Hassan. *The Music of the Arabs..* rozšířené. vydání. Singapore: Amadeus Press, 2003. ISBN 1-57467-081-6, s.55-108

¹⁹ WERNER, Louis. Arab Pop on the World Stage. *Aramco World* [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://archive.aramcoworld.com/issue/200002/arab.pop.on.the.world.stage.htm>

²⁰ Belly dance. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Belly_dance#Origins_and_history

Typickým arabským instrumentálním souborem je tacht. Toto slovo znamená postel, sedadlo nebo podium. Sestává z hráčů na úd, kánún, housle (později 2 hráči), náj, riqq a darbuku. Tacht obvykle hraje například dawr, muwaššah, lajálí nebo mawwál. Typů arabských orchestrů je více, avšak velmi rozšířený byl a je tacht.²¹

Tradiční hudební nástroje

Úd (arabská loutna) – loutna s krátkým hmatníkem a tělem ve tvaru rozpůlené hrušky. Úd, v překladu dřevo, je bezesporu nejtypičtějším arabským hudebním nástrojem a k arabské hudbě neodmyslitelně patří. Za své dlouhé existence prošel několikerým vývojem, přičemž se měnil i způsob hraní na tento nástroj. Měnil se počet jeho strun i jeho tvar, přičemž vzniklo i několik dalších nástrojů, například kwítrah typický po Magrib. V Sýrii vznikl naš'atkár a v Turecku buzuq.

Kamandža (housle) – za tímto arabským slovem se dnes skrývají evropské housle, pro které se však využívá jiného ladění, než na jaké jsme zvyklí my. Většinou Arabové housle drží u krku na rameni tak, jak je u nás zvykem, avšak například v Maroku je někdy opírají o své koleno a hrají na ně ve vertikální poloze. Arabskou obdobou našich houslí je rabáb. Na něj se hraje ve vertikální poloze, kdy je zapřený o koleno.

Kánún – strunný nástroj ve tvaru lichoběžníku, který je diatonicky laděný. Počet strun se pohybuje mezi 63 a 84. Při hře má hráč kánún horizontálně položený v klíně, někdy sedí na zemi a kánún položí na zem. Na struny se hraje podobně jako třeba na citeru, hráč drnká na jednotlivé struny.

Irácký santúr – strunný nástroj, jehož původ sahá nejen na území Iráku, ale také Persie a Turecka. Má dřevěné tělo, opět v lichoběžníkovitém tvaru s 92 strunami.

Náj (arabská flétna) – flétna, která je otevřená na obou svých koncích. Má mnoho velikostí, obvykle se vyrábí z bambusu či třtinového stébla. Většinou má jednu díru na prst zespodu a šest děr seshora. Dalšími dechovými nástroji jsou: šabbaba – typická pro Sýrii, mijwiz nebo zummára - dvojité klarinety, qirba a ruwáqa - arabské dudy, a další.

²¹ TOUMA, Habib Hassan. The Music of the Arabs.. rozšířené. vydání. Singapore: Amadeus Press, 2003. ISBN 1-57467-081-6, s. 140

Riqq – tamburína o průměru 20 cm, která má po svém obvodu 10 párů kovových činelů.

Daff – tamburína o průměru 30 cm, která má po svém obvodu jen 5 párů činelů. Jeho hlavní funkce byla doprovázet tanečnice v kabaretech.

Mazhar – buben o průměru 60 cm. Uvnitř 6 cm širokého rámu jsou zavěšené železné řetězy. Tento nástroj se používá při ceremoniích a slavnostech.

Darbuka – na tento buben se hraje oběma rukama, přičemž je buď položen v klíně, nebo ho hráč drží v podpaží. Tento nástroj je v arabských zemích velice populární, je typický pro lidovou hudbu, ale používá se i při slavnostních příležitostech.

Naqqárát – pár bubnů, jejichž těla tvoří buď hlína, nebo měď, seshora potažených velbloudí kůží. Existuje v několika velikostech. Bývá používán v lidové hudbě.²²

3.3 Arabští skladatelé

V seznámení se světem arabské hudby považuji za nezbytné představení několika nejznámějších arabských skladatelů, kteří se významně podíleli na vývoji arabské hudby. Jejich tvorba se podepsala i v dílech nynějších skladatelů, z nichž pár bych ráda představila v empirické části bakalářské práce společně s dalšími zajímavými arabskými interprety dnešního světa.

Přestože by to mohl být seznam jmen a soupis životů dostatečně dlouhý pro další samostatnou bakalářskou práci, pokusím se výběr maximálně zúžit. Níže vypsání patří k jednoznačně nejvýznamnějším skladatelům arabského světa a průkopníkům arabské hudby, jakou známe dnes. Mnozí z nich při své tvorbě čelili evropským vlivům a světovým trendům, přesto si však jejich hudba ponechala svou tradiční podobu. Ostatně stejně tak, jako tomu odolává mnoho arabských hudebníků dodnes.

Mezi těmito osobnostmi lze nalézt též skvělé zpěváky a loutnové virtuosy, přesto je řadím mezi skladatele, neboť jejich tvorba spíše převládá nad uměleckým výkonem nebo je stejně důležitá jako jejich nadání pro zpěv či hru na nástroj.

²² TOUMA, Habib Hassan. The Music of the Arabs.. rozšířené. vydání. Singapore: Amadeus Press, 2003. ISBN 1-57467-081-6, s. 109-139

Egypt

Sajjid Darwíš (Sayed Darwish)

Skladatel a zpěvák, narozen 17. března 1892 v Káhiře, jehož uměleckou kariéru odstartoval manažer divadelního souboru, který mladého Sajjida slyšel zpívat při jeho zednické práci. Tehdy sotva mohl tušit, že objevil jednoho z nejvýznamnějších arabských hudebníků, jehož tvorba bude ovlivňovat svět arabské hudby ještě o tolik let později.

Přestože se dožil pouze 31 let, jeho tvorba je velmi bohatá. Píseň *Biladi Biladi* (بلاد بلادي بلادي; Má vlast, Má vlast) se roku 1979 stala národní egyptskou hymnou. Byl ikonou nacionalismu, například jeho píseň *Oom ya Masry* (قوم يا مصري; Povstaň, Egyptřane) se stala atraktivní během revoluce 1919, kdy Egypt žádal o nezávislost. Podílel se také na vzniku 7 operet, navázal spolupráci s divadelním souborem Alího al-Kassára a jako dirigent se zde například setkává s níže zmíněným Muhammadem Abd I-Wahhábem. Později je však nahrazen tradiční arabský tacht za evropský orchestr a dílo Sajjida Darwíše přirozeně podlehlo westernizaci. V jeho díle je pak znát inspirace italskou operou a proniká do něj klavír.

Sajjid Darwíš po sobě zanechal cenná díla pro další generace. Zemřel 15. září 1923 údajně na předávkování drogami. Po 94 letech, v roce 2017, se však důvod jeho smrti začal znovu zkoumat, podle některých měl být zavražděn při britské kolonizaci podáním jedu.^{23 24}

Muhammad Abd-I Wahháb (Mohammed Abdel Wahab)

Narodil se taktéž v Káhiře roku 1901 (někde uváděno r. 1900). Se Sajjidem Darwíšem si je podobný hlavně v nacionalistickém postoji ve své tvorbě. Mimo komponování se také věnoval zpěvu. Proslul zejména svými vlasteneckými písněmi, z nichž se například *Humat al-Hima* (حماة الحمى; Obránci vlasti) stala národní hymnou Tuniska. Některé zdroje však uvádí, že autorem skladby je básník Ahmad Chair Aldín. Zcela určitě je však Muhammad Abd I-Wahháb autorem skladby *Ishy Biladi*

²³ EL TAWIL, Noha. Request to exhume the corpse of legendary Sayed Darwish. *Egypt Today* [online]. 2017 [cit. 2021-8-14]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/1/38424/Request-to-exhume-the-corpse-of-legendary-Sayed-Darwish>

²⁴ Egypt Today staff. Remembering the golden voice of the region, Sayed Darwish. *Egypt Today* [online]. 2020 [cit. 2021-8-14]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/4/21990/Remembering-the-golden-voice-of-the-region-Sayed-Darwish>

(عيشي بلادي; Ať žije má země), která je zase hymnou Spojených arabských emirátů a jeho další píseň, *Libya* (ليبيا; Libye), je libyjskou národní hymnou.

V roce 1933 se po návštěvě Paříže, kde našel inspiraci, začne věnovat egyptskému muzikálu. Později tak publiku představí tento nový žánr a mezi lety 1933 a 1949 složí 8 muzikálů. V nich seznámí egyptské obecnost se západním světem a v jeho tvorbě se stejně jako u Sajjida Darwíše objevují prvky evropské hudby. Lze v ní najít fascinaci tangem, sambou nebo rumbou. Inspiroval se i Beethovenem, Čajkovským, v jeho hudbě se dokonce objevuje Steel kytara (havajská kytara) nebo saxofon. Vzniká syntéza, kdy se některé výrazové prostředky evropské západní hudby prolínají s arabským typem melodiky včetně jejích modálních a mikrotonálních prvků. Toto spojení položilo základy pro moderní arabskou hudbu, přestože tendence inklinovat k hudbě západního světa tehdy byla kontroverzní a ne vždy byla v té době vítána.

Zatímco střídá kompozici s muzikálovým herectvím (hrál ve filmu např. *El warda el beda* (الوردة البيضاء; Bílá květina), v roce 1950 film definitivně opouští, aby se mohl více věnovat zpěvu. Dohromady napsal více než 1820 písní. Je zřejmé, jak velkolepým skladatelem ve světě arabské hudby byl. Jeho dílo nadále významně přispělo k vývoji arabské hudby a hře na arabský úd. Zemřel 4. května 1991.^{25 26 27}

²⁵ J. Poet. Mohamed Abdel Wahab - Biography. Egypt Today [online]. 2020 [cit. 2021-8-14]. Dostupné z: <https://www.amoeba.com/mohamed-abdel-wahab/artist/117336/bio>

²⁶ Danielson, Virginia L.. "Muḥammad 'Abd al-Wahhāb". Encyclopedia Britannica, 30 Apr. 2021, <https://www.britannica.com/biography/Muhammad-Abd-al-Wahhab>. Accessed 19 August 2021.

²⁷ Mohamed Abdel Wahab. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-19]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mohammed_Abdel_Wahab

Obrázek 1: Muhammad Abd l-Wahháb. Wikipedia [online]. [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4b/Abdel_wahab.jpg

Balígh Hamdí

Další významný skladatel se narodil 7. října 1937 v Káhiře. Odmala jevil zájem o hudbu, učil se hře na arabský úd a později začal navštěvovat Fouad I Institute for Music (معهد فؤاد الأول; Hudební institut Fauada I.). Chtěl se dále žít jako zpěvák a nahrál dokonce několik písní. O svých pěveckých dovednostech však pochyboval a nakonec se rozhodl hudbu skládat.

Mezi jeho nejslavnější písně patří například *Ma Thbinish Be Al Shakl Dah* (ماتحبينيس بالشكل ده; Takhle mě nemiluj). Byl velmi populárním a úspěšným arabským skladatelem i za svého života. Ve věku 61 let roku 1993 umírá v Káhiře.²⁸

²⁸ Baligh Hamdi. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Baligh_Hamdi

Zakarjja Ahmad (Zakariyya Ahmad)

Pochází z egyptského Fajjúmu, kde se roku 1896 narodil. Otec byl Egyptan a matka byla tureckého původu. Odmala v něm pěstovali lásku k hudbě, kterou se také rozhodl studovat. Oproti výše uvedeným skladatelům se věnoval hlavně hudbě náboženské. Recitaci koránu studoval u dobře známého recitátora Muhammada Saláma. Později ale také inklinoval k hudbě populární a začal skládat i písně vlastenecké. Složil mnoho tradičních, folkových egyptských písní. Nevyhýbal se ani filmové hudbě a operetám. Zemřel roku 1961 v Káhiře.²⁹

Rijád as-Sunbátí (Riad Al Sunbati)

Rijád as-Sunbátí se narodil roku 1906 v přístavním městě Dimjátu jako první syn Muhammada as-Sunbátího, známého zpěváka a hráče na úd. Malého Rijáda s sebou brával na turné, čímž podporoval jeho vztah k hudbě. Učil ho zpěvu a hře na úd a dále jeho talent rozvíjel u Muhammada Ša'bána. Rijád údajně dokonce utíkal ze školy jen proto, aby si poslechl koncerty hráčů na úd.

V roce 1922 se setkal s Ummou Kulthúm, velmi známou a populární zpěvačkou, se kterou tvořil většinu svých písní. Poté, co se stal známým pro svou hru na úd a pěvecké nadání, se mu začalo přezdívat „kanár Mansury“. Později se přestěhoval do Káhiry, kde se stal učitelem hry na úd.

Roku 1928 složil svou první píseň a v roce 1936 (někde uváděno 1935) vznikla jeho nejznámější píseň *Ala Balad El-Mahboub* (على بلد المحبوب; Do země mé milované), která zazněla ve filmu *Wedad* (وداد; Wedad (ženské jméno)). Jednou z jeho nejznámějších instrumentálních skladeb je *Longa Rijád* (jinak Longa sultani yigah), která se stala asi nejhranější longou (turecký tanec) vůbec³⁰. Již zmíněný Muhammad Abd I-Wahháb jej také označil za nejlepšího skladatele hudby církevní. Je docela zřejmé, jak všestranně nadaný hudebník Rijád as-Sunbátí byl. Do své hudby později zakomponoval i evropské prvky a nástroje, například akordeón nebo mandolínu, v jeho skladbách se objevuje rytmus tanga, rumbly nebo třeba bolera.

²⁹ Zakariyya Ahmad. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: http://zims-en.kiwix.campusafrika.gos.orange.com/wikipedia_en_all_nopic/A/Zakariyya_Ahmad

³⁰ Longa. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Longa_\(Middle_Eastern_music\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Longa_(Middle_Eastern_music))

Mimo svou skladatelskou tvorbu měl možnost zkusit si roli herce ve filmu *Habeeb Alby* (حبيب قلبى; Lásce mého srdce). Zemřel v 74 letech 10. září 1981.^{31 32}

Obrázek 2: Rijád as-Sunbátí [online]. In: . [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://sonichits.com/artist_image/Uml5YWQgU3VuYmFoaQ==/MzVhMGYoY2RiZDI5ODRkMTYwZDZmYWNmYjJjZWYxYjE=/extralarge

³¹ Riad al Sunbati. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Riad_Al_Sunbati#Compositions_for_Other_Artists

³² Arab Instruments staff. Riyad Al Sunbati Arab Instruments[online]. In: . [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/riyad-al-sunbati>

Sýrie

Faríd al-Atraš

Jeden z nejznámějších arabských umělců, Faríd al-Atraš, přezdívaný „král údu“, se narodil 19. října 1910 v nynější Sýrii. Proslul zejména jako zpěvák a virtuózní hráč na úd, ale také jako herec. Ještě jako devítiletý emigroval se svou matkou a dvěma sourozenci kvůli hrozící válce do Egypta. Zpěv i hru na úd ho začala učit jeho matka. Pokračoval studiem Vyššího hudebního institutu v Káhiře. Začal spolupracovat s libanonskou herečkou a břišní tanečnicí, Badíou Masbíni a pokoušel se několikrát vystoupit v rádiu. Stálo ho mnoho úsilí, než se dočkal alespoň menších úspěchů a než konečně vydal svou první píseň s názvem *Ya Retny Tair* (يا ريتنى طيار; Kéž bych mohl být ptákem). Jeho celková tvorba činí na 220 skladeb, mezi nimiž jsou proslulé písně jako třeba *Gameel Gamal* (جميل جمال; Tak krásná), či píseň *Ya Gamil* (يا جميل; Ach, krásná). Obě písně zároveň zazněly ve filmu *Lahn al khouloud* (لحن الخلود; Melodie věčnosti), ve kterém také účinkoval jako herec (vystupoval ještě v dalších přibližně 30 egyptských muzikálech).

Ve svých písních často zpívá mawwál, pomalou místní egyptskou lidovou improvizaci v několika poetických liniích, která může trvat až 15 minut.

Zajímavostí je, že se po smrti své matky Faríd al-Atraš zadlužil díky gamblerství a alkoholu. Tomu příliš nepomohlo ani úmrtí jeho sestry, útěchu tedy nacházel u břišní tanečnice Sámije Gamál. S tou si zahrál například ve filmu Henriho Barakata, *Habib al-’Oumr* (حبيب العمر; Láska mého života) a jejich vztah pokračoval přes dalších pět filmů, dokud se nerozešli. Faríd al-Atraš však pokračoval v roli herce, kde ztvárňoval zpravidla romantickou hlavní roli nešťastného zpěváka. Opakovaně se jeho postava nazývá Wahíd, což znamená osamělý, přičemž zpívá v okruhu dam, které na něj toužebně hledí a naslouchají jeho hře a zpěvu. Přes svou slávu a oblíbenost u žen se odmítl oženit, manželství podle něj totiž zabíjí umění (tento názor však později změnil a požádal o ruku zpěvačku Šádiu, ale na poslední chvíli si to opět rozmyslel kvůli svému zdravotnímu stavu).

Posledních 30 let svého života bohužel trpěl srdečními problémy, které vedly k úbytku váhy a zdravotní problémy se podepsaly i na jeho hlase. Přesto se stále intenzivně věnoval hudbě a filmu, dokud nezemřel 26. prosince 1974 ve věku 64 let.^{33 34}

Obrázek 3: Farid al-Atrash ve filmu Lahn Al Kholoud. IMDb [online]. [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.imdb.com%2Ftitle%2Ftt0044820%2F&psig=AOvVaw3fb7VuxdB9uNliV55FlVKo&ust=1630703845029000&source=images&cd=vfe&>

³³ Farid al-Atrash. Wikipedia [online]. [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Farid_al-Atrash

³⁴ Egypt Today staff. Remembering the legendary Syrian singer Farid El Atrash. Egypt Today [online]. [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/4/38017/Remembering-the-legendary-Syrian-singer-Farid-El-Atrash>

Libanon

Zakí Nassíf

Narodil se v libanonské Machghaře 4. června 1916. Otec Zakího Nassífa byl obchodník, avšak matka, která byla umělecky založená, začala se svým synem cvičit zpěv. Vyrůstal v hudbě spisovné arabštiny, recitačních veršů svatého Koránu a hudbě bohoslužeb, čímž byl také ovlivněn ve své tvorbě.

Pracoval v libanonském rádiu a v rádiu Orient. Tvorba Zakího Nassífa se neubírala západním směrem jako kompozice mnoha jeho vrstevníků. Nassíf pracoval se starou arabskou hudbou, které vdechl nový život v podobě tradičních libanonských hudebních prvků. Během občanské války se velmi proslavil hymnou *Rajeh Yittammar* (راجع يتعمر لبنان; Libanon bude obnoven), která přinesla v tehdejší složité a mnohdy násilné době trochu naděje a radosti. Do jeho tvorby se také řadí celé album, které napsal pro Fajrúz.

Zakí Nassíf podlehl infarktu myokardu 10. března 2004. Zanechal po sobě kolem 1100 písní různých žánrů a podob. Lze ho považovat za zakladatele *Lebanese school of composition* (Libanonské školy komponování).³⁵

Bratři Rahbání

Así ar-Rahbání, Mansúr ar-Rahbání a Iljás ar-Rahbání, tři bratři, hudebníci, skladatelé a textaři pocházející z libanonského města Antelios, kteří se zapsali do dějin arabské hudby. Así ar-Rahbání je nejstarším z nich, narodil se v roce 1923 a jeho hudební kariéra započala prací v Middle East Radio (إذاعة الشرق الاوسط; Rádio Blízkého Východu). Nedlouho poté také složil svou první píseň *Itab* (عتاب; Vyčítání). V rozhlasovém sboru tehdy zpívala ještě neznámá Nuhád Haddád, které si zde všiml hudební ředitel Halím al-Rúmi. Oslovil Asího, aby pro Nuhád napsal písně, a tak začala jeho spolupráce s jeho budoucí chotí a později známou zpěvačkou, která proslula pod pseudonymem Fajrúz (viz. Podkapitola 4.1 -> Fajrúz). Pro stanici společně s bratrem Asího, Mansúrem, vydali asi 50 písní, dokud nebyli nařčeni z anti-arabské propagandy a práce v rádiu nezanechali. Z bratrů Rahbání a Fajrúz se tak stalo nezávislé hudební uskupení a již v roce 1957 společně vystoupili na Mezinárodním festivalu Baalbeck. V šedesátých letech se tak toto uskupení stalo

³⁵ Zakí Nassíf. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Zaki_Nassif

jedním z nejslavnějších v arabském hudebním světě. Así ar-Rahbání si dokonce zahrál s Fajrúz ve filmech *Safar Barlek* (سفر برلك; Mobilizace³⁶) a *Bint el Hares* (بنت الحارس; Dcera strážce).

Velká pracovní vytíženost se jistě podepsala na zdravotním stavu Asího. V roce 1972 ho postihlo krvácení do mozku, které ustalo až po třetí operaci. Kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu se nakonec bratři s Fajrúz rozhodli ukončit jejich spolupráci a Fajrúz dále zpívala s produkčním týmem, který vedl její a Asího syn, Zijád ar-Rahbání. Así ar-Rahbání 26. června 1986 umírá poté, co byl několik dní v kómatu.³⁷

Obrázek 4: Así ar-Rahbání s Fajrúz v den jejich sňatku. See [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://see.news/wp-content/uploads/2020/11/20191121131150034.jpg>

Mansúr ar-Rahbání se narodil 17. března 1925. Po smrti svého staršího bratra Asího musel odolávat nelítostné kritice, která Asího označovala za geniálního skladatele a Mansúra jako básníka, přestože se po celou dobu na tvorbě podíleli společně. Ačkoliv není pochyb, že byli oba nadaní skladatelé, byl v jejich tvorbě rozdíl. Así psal v libanonské arabštině a používal lidové melodie. Mansúr psal v arabštině spisovné a

³⁶ Safar Barlek je původně tureckého původu a znamenalo mobilizaci. V arabských státech se začalo používat před první světovou válkou za dob Osmanské říše. Zdroj elektronická konverzace s Marwanem Alsolaimanem.

³⁷ Assi Rahbani. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Assi_Rahbani

upřednostňoval spíše orchestrální skladby. V roce 2009 ve věku 83 let umírá po těžkém zápalu plic.³⁸

Významným skladatelem byl i nejmladší z bratrů, Iljás ar-Rahbání, který zesnul teprve nedávno - 4. ledna 2021. Podlehl onemocnění covid-19 ve věku 83 let. Složil více než 2500 písní, skládal hudbu pro významné umělce i hudbu filmovou, byl jedním z předních osobností libanonské popové hudby. Sám Iljás ar-Rahbání tvrdí, že je autorem více než 6000 melodií, což by bylo vzhledem k době, jakou se komponování věnoval, poměrně reálné číslo. S takto bohatou tvorbou by byl bez pochyby nejproduktivnějším libanonským skladatelem.

Ve své tvorbě kombinoval tradiční hudební prvky s moderními, byl průkopníkem v undergroundové libanonské hudbě. Nebál se experimentovat s elektrickými hudebními nástroji a byl jedním z prvních, kdo v arabské hudbě používal syntetizéry.³⁹

Obrázek 5: : Bratři Rahbání- zleva doprava: Eljas, Mansúr a Así Rahbání. Alchetron [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://alchetron.com/cdn/rahbani-brothers-ee45a721-1249-4e2a-8beg-f6adae3a299-resize-750.jpeg>

³⁸ ASMAR, Sami. Mansour Rahbani. Al Jadid [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.aljadid.com/content/mansour-rahbani-legacy-family-and-generation>

³⁹ SHOOTER, Natalie a Ernesto CHAHOUD. Elias Rahbani: Eleven tracks that defined Lebanese musician's life and legacy. Middle East Eye [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.middleeasteye.net/discover/lebanon-elias-rahbani-music-legacy-ten-tracksjadid.com/content/mansour-rahbani-legacy-family-and-generation>

Saúdská Arábie

Talál Maddáh

„Hlas země“ či „Zlaté hrdlo“, tak přezdívali fanoušci Talála Maddáha, hudebníka a skladatele, který se narodil v Mekce roku 1940. Svým dílem velmi ovlivnil arabskou kulturu 20. st.

Byl vychováván svým strýcem, který ho nijak přímo k hudbě nevedl. Talál však začal zpívat na školních koncertech při svých studiích v Al-Taif. Učil se zpívat také napodobováním tehdejších slavných arabských zpěváků, jakými byli kupříkladu Hasan Džáwa (Hassan Jawa). Při studiích se seznámil s Abd ar-Rahmán Chundánem, který ho začal doprovázet svou hrou na úd. Otec Chundána však hudbě příliš neholdoval, a protože před ním úd museli skrývat u Maddáha doma, naučil se hře na úd též.

Až do své smrti se pak účastnil mnoha hudebních festivalů napříč Saúdskou Arábií, ale i dalšími arabskými státy (státy severní Afriky, Syrií, atd.). Na koncertě při jedné svatbě byl ohromen zvukem orchestru a shodou okolností mu zde byl představen ředitel rádia Jeddah (راديو جدة), Abbás Fájigh Ghazzáwí, který Maddáha povzbudil k nahrávce vokálně instrumentálního a prvního díla, *Wardak Ya Zarea Al Ward* (وردك يا زارع الورد; Pěstitel růží). Píseň byla velmi úspěšná.

Ještě větší úspěch ho čekal v šedesátých letech od vzniku oficiálního rádia Saúdské Arábie. Po boku dalších umělců vstoupil do povědomí lidí jako jeden z nejpopulárnějších arabských zpěváků. Po té, co se jeho hudba dostala i do egyptské Káhiry, začali pro Maddáha psát výše zmínění významní skladatelé, jakými byli Muhammad Abd I-Wahháb nebo Balígh Hamdí. Jeho dílo obsahuje kolem 1000 písní.

Talál Maddáh umírá v roce 2000 v pouhých 60 letech na infarkt myokardu, který ho postihl přímo na pódiu po uvedení nových písní.⁴⁰

⁴⁰ Talal Maddah. Wikipedia [online]. [cit. 2021-9-1]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Talal_Maddah

Obrázek 6: Talál Maddáh [online]. In: . [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://i1.sndcdn.com/artworks-000116490290-ctyikf-t500x500.jpg>

Irák

Munír Bašír

Dalším velkým hráčem na úd byl Munír Bašír, který se do dějin arabské hudby zapsal jako jeden z nejvýznamnějších hudebních skladatelů. Byl také jedním z prvních, který svou tvorbu dokázal významněji prosadit i v Evropě a Americe. Hudba Muníra Bašíra byla jedinečná improvizacemi podloženými Bašírovou hudební erudicí a zkušenostmi. Jeho díla jsou autentická, nesoucí tradiční hudební prvky severního Iráku. Jeho hra na úd je mezi ostatními hráči výjimečná, mimo jiné díky improvizaci, při které využíval maqám, systém melodických módů používaných v tradiční arabské hudbě. Munír Bašír se nebál různých experimentů, nevyhýbal se např. ani reggae nebo jazzu.

Narodil se roku 1930 v iráckém Mosulu do hudebně založené rodiny. Od svých pěti let ho začal otec hudebně vzdělávat, přičemž se také začal učit hře na úd. Stál při vzniku Arabské hudební akademie v Bagdádu, byl tajemníkem Arabské hudební akademie generální Ligy arabských států, působil jako poradce v iráckém ministerstvu kultury a byl jmenován místopředsedou Mezinárodní hudební rady UNESCO. Jeho syn Omar Bašír je taktéž významným hráčem na úd a pořádá koncerty napříč všemi zeměmi. V roce 1997 Munír Bašír umírá na srdeční selhání v Budapešti.⁴¹⁴²

Obrázek 7: Munír Bašír se svým synem Omarem [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://i1.sndcdn.com/artworks-000062240315-5k7txs-t500x500.jpg>

⁴¹ PARELES, Jon. M. Bashir, 67, Master Player And Preserver Of Arab Music. The New York Times [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1997/10/03/arts/m-bashir-67-master-player-and-preserver-of-arab-music.html>

⁴² Arab Instruments staff .Munir Bashir. Arab Instruments [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/munir-bashir-master-of-the-maqamat>

II. Empirická část

4 Potenciál spolupráce s arabskou kulturou

Kromě seznámení s arabským světem bych tuto práci ráda pojala jako možnou nabídku spolupráce s arabskou kulturou. Nejen, že je obecně známým faktem, že odměny za výkony provedené v zemích Blízkého Východu jsou několikanásobně vyšší než je náš evropský standard, ale jak se budu snažit ukázat níže, lze díky vzájemnému pochopení a respektu stvořit velmi zajímavá, obohacující a poučná díla. Také se domnívám, neboť jak zní stále aktuálnější slova nynějšího šéfdirigenta České filharmonie Semjona Byčkova: "V dnešním světě je vážná hudba důležitá stejně jako dřív a já mám pocit, že snad ještě víc, protože kolem nás je tolik násilí, tolik bolesti, tolik nejistoty a tolik nezodpovězených otázek ohledně toho, jak dál společně žít na téhle planetě. Vážná hudba se k těmto věcem vyslovuje tak, jak to žádné jiné médium nedokáže. A proto má nedocenitelný význam,"⁴³, že právě skrze hudbu (nejen tedy tu vážnou) bychom mohli porozumět u nás ne zcela vstřícně přijímané arabské kultuře. Pokud se různé hudební žánry a kultury citlivě a s respektem propojí, vznikají mnohdy nejen díla zajímavá nebo "krásná", ale také díla hovořící několika jazyky (také jazyky hudebními), ze kterých se s trochou projevené vůle, mnohdy pouze s otevřeným srdcem a myslí, lze vzájemně poučit.

Dalším bodem potenciálu spolupráce s arabskou kulturou je dle mého možnost inspirace. Rozhodně nemám na mysli vzájemné mísení kultur, ba naopak – Arabové nám mohou jít příkladem v tom, jak si zachovat autentický hudební podpis, neboť právě oni jsou věrni svým tradičním hudbám tak, jako málokterý národ ve světě. Naopak my, obávám se, své kulturní poklady spíše skrýváme. K tomuto názoru jsem došla na základě pozorování svého okolí. Například naše dechová hudba, lidé v krojích nebo kapely typu Čechomor bývají považovány zejména mými vrstevníky a mladšími generacemi za trapné, nehezké, nemoderní až zastaralé. Považuji to za obrovskou škodu a postupnou ztrátu autenticity, která je stále více pohlcována světovými trendy a snahou napodobit zahraniční, zejména americké umělce. Upřímně doufám, že se v tomto mýlím, a že je mezi námi a stále bude

⁴³ z rozhovoru České filharmonie, video zveřejněné na: <https://www.youtube.com/watch?v=07vxVIb0bSI>; čas: 2:39-3:13

mnoho hudebníků, kteří na autentickou, lidovou, českou, tradiční hudbu naší malé vlasti, nezanevřeli.

Z hlediska managementu je však jistě nejzajímavější vývoz našich těles do arabských zemí a spolupráce českých orchestrů s arabskými skladateli a interprety.

Chceme-li pořádat koncert hudby arabského interpreta, je dobré věnovat zvýšenou pozornost notaci. Mnoho skladeb, které se linou v jednoduché melodii, má v arabských zemích tentýž zápis pro celý orchestr. K tomuto tvrzení jsem dospěla na základě elektronické korespondence s egyptským muzikologem Muhammadem Mustafou al-Egimy, který se sám věnuje přepisu starých egyptských skladeb (např. písní Muhammada Abd I-Wahhába). V Příloze 2 je jeho přepis skladby Farída al-Atraše. Tyto noty jsou pro celý orchestr, a přestože hraje orchestr unisono, celou dobu ho doprovází úd, tudíž hráč na úd musí improvizovat. Taktéž si příliš nedovedu představit, že by náš evropský orchestr měl hrát z jediného notového zápisu bez rozlišení jednotlivých nástupů orchestru a loutnového sólisty, přestože by většina skladby byla pro orchestr unisono.

Nejen proto je dobré dát si pozor, hrajeme-li skladbu arabského skladatele, v jakém stavu noty pro orchestr jsou. Na základě tvrzení hráčky jednoho českého orchestru si troufám tvrdit, že to díky nezkušenosti Čechů s arabskou hudbou bude jeden z největších kamenů úrazu. Noty obsahují chyby a dle tohoto svědectví si dovoluji upozornit i na problematiku zvuku arabské hudby, která si vyžaduje jiné rozmístění, než hudba „našeho“ formátu. Originalita a ono „exotično“, které by se jinak mohlo skrývat v takovém hudebním propojení, může být velice snadno ztraceno ve směsici zvuků blížící se spíše hlaholu arabské tržnice. Zajímavým a velmi aktuálním příkladem spolupráce českého tělesa s arabskou hudbou byl třeba Velikonoční koncert libanonské zpěvačky Karly Šamuún (Carla Chamoun) a Filharmoniků města Prahy. Na něm zazněla mimo jiné úprava Beethovenovy Ódy na radost, kterou zpěvačka zazpívala v arabštině.

Jde-li o import arabských hudebních těles do České republiky, je třeba počítat s obdobnými problémy, s jakými se můžeme setkat, když by měl český orchestr hrát arabskou skladbu. Arabský orchestr mívá jiné obsazení, na rozdíl od českého v něm zaujímají své místo i hráči na úd, náj, kánún a různé arabské bubny. Jejich zkušenost s hraním západní klasické hudby také bude pochopitelně naprosto odlišná té, jakou máme my.

4.1 Arabští interpreti a skladatelé dnes

V této kapitole bych ráda představila některé ze současných skladatelů a umělců, kteří si zasloužili zmínku ne vždy pro svou úspěšnost, sledovanost či poslechohost, ale často také pouze pro jedinečnou tvorbu na hudební scéně. Mnoho z nich se však těší velkému úspěchu dle mého pozorování počtu zhlédnutí na YouTube⁴⁴. Původně jsem chtěla vždy uvádět i míru poslechohosti skladeb na Spotify⁴⁵, kde jsou však čísla výrazně nižší a nejsou tolik určující (Youtube má přes 2 biliony uživatelů⁴⁶, zatímco Spotify v prvním čtvrtletí tohoto roku očekává asi 418 miliónů měsíčně aktivních uživatelů⁴⁷. Předplatitelů pro poslech online má však Spotify na trhu ze všech platforem nejvíce – v roce 2021 to bylo 31 %, Youtube Music mělo pouhých 8 %⁴⁸, a to je třeba rozlišovat.). Také je třeba brát v potaz, že tato čísla neustále narůstají. Údaje o poslechohosti a sledovanosti jsou v této práci z období únor až duben 2022.

Snažila jsem se vybírat zejména takové umělce, kteří splňují jednu z idejí mé bakalářské práce, a to sice, že jejich tvorba propojuje několik hudebních žánrů, aniž by jedna svým vlivem jakkoliv poškozovala druhou. Využívají bohatosti kulturních rozdílů hudebního světa a vytváří tak unikátní a dle mého velmi obohacující díla. Bohužel není možné, abych ve své práci ukázala dnešní trh s arabskou hudbou v celém svém rozsahu, je však mou velkou snahou zahrnout co nejvíce hudebníků, kteří svou tvorbou podporují mou myšlenku hudebně-kulturní syntézy, a kteří jsou podstatní v arabském světě nebo (či současně) jsou známí více či méně v Evropě, USA a zvláště v České republice. Neodpustím si však poznámku, že mne mrzí, že jsem ani do této části své práce nezařadila egyptskou zpěvačku a hudebnici Umm Kulthúm, která byla taktéž obrovskou osobností nejen arabského hudebního světa. Bohužel tato zpěvačka je po smrti téměř 50 let a její odkaz je tímto až příliš neaktuální z hlediska spolupráce. Musím ji však věnovat zmínku zde, protože

⁴⁴ Největší internetový server sloužící k nahrávání a streamingu videozáznamů. Přístupný je po registraci zdarma každému. Založen byl v roce 2005.

⁴⁵ Nabízí služby streamingu hudby a podcastů. Společnost vznikla v roce 2006.

⁴⁶ GMI Blogger. *YOUTUBE USER STATISTICS 2022* [online]. In: . 3.1. 2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.globalmediainsight.com/blog/youtube-users-statistics/>

⁴⁷ ELIEZER, Christie. *Amid controversy, Spotify subscribers now 180m while monthly users hit 406m* [online]. In: . 4.2. 2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://thefinancialnetwork.com/spotify-financial-q4-2021/>

⁴⁸ NEELY, Amber. *Apple Music is the second most used music streaming service globally, Spotify remains in top spot* [online]. In: . 20.1. 2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://appleinsider.com/articles/22/01/20/apple-music-is-the-second-most-used-music-streaming-service-globally-spotify-remains-in-top-spot>

alespoň její zpěv žije v arabském světě dodnes a její písně jsou například zpívány na arabských pěveckých soutěžích. Další zpěvačkou, která zemřela v pouhých 31 letech roku 1944 a jejíž hudba zůstává v srdcích všech arabských milovníků hudby, je Asmahán.

Také zde nebudu psát příliš o tělesech klasické hudby. Přestože i arabský svět nabízí například kvalitní orchestry (hrající klasickou hudbu zejména arabskou, ale také evropskou), bohužel v mé práci pro ně není místo. Jak jsem již několikrát zmínila, snažila jsem se vzhledem k povaze této práce nabízet pouze umělce tvořící hudbu, která je zásadní pro vývoj arabské hudby nebo jejich tvorba sestává z více hudebních žánrů a kultur. Avšak mezi významné arabské orchestry patří např.: National Arab Orchestra (Národní arabský orchestr; sídlo v Detroitu, Michigan), Cairo Symphony Orchestra (Káhirský symfonický orchestr; sídlo v Káhiře, Egypt), Lebanese Oriental Orchestra (Libanonský orientální orchestr; sídlo v Libanonu), Canadian Arabic Orchestra (Kanadský arabský orchestr; sídlo v Kanadě, Ontario), Syrian Expat Philharmonic Orchestra (Syrský uprchlický filharmonický orchestr; sídlo v Sýrii) a mnoho dalších.

Mezi arabskými hudebníky najdeme i velké množství splendidních houslistů, mezi nimiž jsou např.: Majás al-Jamání (Maias Alyamani; původ Sýrie), André Suéd (Andre Saueid; původ Libanon), Lajth Sidíq (Layth Sidiq; původ Jordánsko a Irák), chceme-li arabskou obdobu Vanessy Mae, pak třeba Hanýn al-Alam (Hanine el-Alam; původ Libanon); hráčů na úd: Rahím al-Hádž (Rahim AlHaj; původ Irák), Muhammad Zatárí (Mohamad Zatari; původ Sýrie). Islám al-Qasabdží (Islam AlQasabgy; původ Sýrie); hráčů na kánún: Ayaç Doğan (původ Turecko), Imád Murqus (Imad Morcos; původ Libanon), Májá Jússif (Maya Youssef; původ Sýrie) nebo Chalíl Ghadrí (Khalil Ghadri; původ Sýrie); hráčů na bubny: Ghassán al-Búz (Ghassan Bouz; původ Libanon), Roný Barrák (Rony Barrak; původ Libanon); z řad hráčů na arabskou flétnu lze jmenovat např.: Muhammad Fitján (Mohamad Fityan; původ Sýrie) nebo Abdullá Hilmí (Abdullah Helmy; původ Egypt). Mezi arabské zpěváky a zpěvačky patří např.: Maj Fárúq (Mai Farouk; původ Sýrie), Firdaus (Fardaous; původ Maroko) nebo Kúkú Diámz (Coco Diams; původ Maroko) a další.

Muhammad Abdu (Mohammed Abdou)

Život tohoto muže nezačal příliš šťastně. Narodil se roku 1949 v provincii Království Asir (Saúdská Arábie) a již ve třech letech svého věku přišel o svého otce.

Ocitl se tak v sirotčinci, kde snil o tom, že se stane námořníkem, jakým byl i jeho otec. Dokonce vstoupil do institutu se specializací na stavbu lodí. Ovšem již v útlém dětství v něm začal klíčit vztah k hudbě, a tak netrvalo příliš dlouho, než se vydal cestou, díky které zůstane významným hudebníkem Blízkého Východu. „Umělec Arabů“, jak se Muhammadu Abduovi přezdívá, započal svou hudební kariéru v šedesátých letech. Snaží se o zachování starých, klasických, arabských písní a jako hráč na úd si vydobyl vlastní styl hraní, který ho odlišuje od dalších významných hráčů. Muhammad Abdu v červnu 2022 oslaví své 73. narozeniny.⁴⁹

Nasír Šamma (Naseer Shamma)

Další významný loutnista se narodil roku 1963 v iráckém Kútu. Studoval hru na úd, přičemž jeho vzorem byl např. Munír Bašír, se kterým později také spolupracoval, a v roce 1987 studium úspěšně zakončil s diplomem v ruce. Ještě téhož roku vyhrál cenu The Best emotional melody in Iraq (Nejlepší emocionální melodie v Iráku) za romantickou píseň. Od té doby vyhrál více než 60 dalších ocenění. Již ve svých 22 letech sklízel úspěchy ve hře na úd a od roku 1990 působil jako učitel hry na úd v Bagdádu. Později pracoval také jako učitel v Higher Institute Music in Tunis (Vyšší tuniský hudební institut). Jeho skladby jsou typické míšením starých i nových písní a to těch arabských i evropských. Ve své hře našel inspiraci i v al-Farábím⁵⁰, což ho vedlo k vytvoření nového stylu hry a techniky hry na úd.⁵¹

Je známý pro svou dobročinnost a iniciativu pomáhat lidem v nouzi. Pro podporu mladých talentů a nadějných umělců založil Bait al Oud (بيت العود, Dům údu nebo Dům arabské loutny) a to v několika zemích – např. v egyptské Káhiře či v Abu Dhabí ve Spojených arabských emirátech. V těchto školách se studenti naučí nejen hře na úd, ale i na další arabské hudební nástroje.

Poté, co OSN uvalila sankce na Irák, Nasír Šamma pomáhal lidem, které válka, tvrdé sankce a politická a i společenská nestabilita zasáhla. Od roku 2015 finančně pomáhá také lidem vykořeněným ze svých domovů po náporu ISIS skrze Kampaň Ahlana (أهلنا; Naši lidé) a od roku 2017 usiluje založením Alaq Bagdad (ألق)

⁴⁹ Mohammed Abdu. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-11-26]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mohammed_Abdu

⁵⁰ arabský učenec pravděpodobně turkického původu, filozof, alchymista, logik, ale také napsal díla o hudbě. Viz. Podkapitola 3.2 Historie a vývoj arabské hudby

⁵¹ Arab Instruments staff. Naseer Shamma. *Arab Instruments* [online]. 23. 1. 2022 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/naseer-shamma>

بغداد; Jas Bagdádu) o revitalizaci hlavního náměstí a ulic Bagdádu. Pro tyto činy není divu, že byl téhož roku (2017) jmenován umělcem UNESCO za mír.⁵²

Fajrúz

Jednou z největších legend arabského světa je právě Fajrúz, pravým jménem Nuhád Haddád. Přestože Fajrúz vzhledem k věku (86) již zřejmě své místo v této práci nenaplní z hlediska potenciálu přímé spolupráce s ní, jistě zde musí být pro můj cíl seznámit českou společnost alespoň s malým střípkem z arabského světa, jehož je Fajrúz nedílnou součástí. Na rozdíl od hudby Umm Kulthúm nebo Asmahán je spolupráce s ní však stále mnohem aktuálnější – například z hlediska užití jejích nahrávek.

Tato zpěvačka se narodila 20. listopadu 1935 v západním Bejrútu (Libanon). Svým hlasem si podmanila posluchače napříč celým světem, nejen tedy tím arabským. V rodném Libanonu, ale i v Sýrii nebo Tunisku se stalo zvykem Fajrúz poslouchat – zdejší rádia ji hrají v ranních hodinách pravidelně.⁵³

Fajrúz svou pěveckou kariéru zahájila v libanonském rádiu na konci čtyřicátých let. Brzy se díky svému talentu stala symbolem lidu, dědictví, lidskosti a míru. Nazývali ji také „Duší Libanonu“. Talent projevovala již jako dítě a jako mladá dívka často zpívala sourozencům nebo sousedům. Pocházela z chudých poměrů, a tak se inspirovala a učila od zpěvaček, které slýchávala v rádiu od sousedů. Za ušetřené otcovy peníze pak mohla začít zpěv studovat a v roce 1947 si jejího nadání všiml učitel na konzervatoři, Muhammad Fleifel, díky němuž pak začala zpívat v rádiu. Stal se jejím učitelem a díky němu také začala na konzervatoři studovat. Na konci padesátých let se objevuje i na koncertech například v New Yorku, San Franciscu nebo Sydney.

K této zpěvačce také neodmyslitelně patří bratři ar-Rahbání, o kterých píše v teoretické části své bakalářské práce (viz. Podkapitola 3.3 ->Libanon->Bratři Rahbání). O jejich společné tvorbě toho bylo již mnoho řečeno, avšak ne tolik, aby byla důkladně zachycena veškerá jejich tak významná tvorba. Za Ásího Rahbání se

⁵² MOHMOUD, Sinan. Iraqi oud legend Naseer Shamma seeks to heal Baghdad's wounds with music. *The National News* [online]. 23. 1. 2022 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.thenationalnews.com/arts-culture/music/2022/01/23/iraqi-oud-legend-naseer-shamma-seeks-to-heal-baghdads-wounds-with-music/>

⁵³ *Fairuz Biography* [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/name/nm0265655/bio>

roku 1954 provdala a roku 1956 se narodil syn, hudebník a skladatel Zijád Rahbání (a následovaly ještě 3 další děti).

V roce 1957 získala od libanonského prezidenta Kamíla Šam'úna nejvyšší možné vyznamenání, které kdy bylo libanonskému umělci uděleno. S jejím jménem vznikla i pamětní libanonská známka. V roce 1963 získává další ocenění, čestnou medaili od jordánského krále Husajna I. a v roce 1975 dokonce Zlatou medaili Jeho Veličenstva. Následovalo ještě mnoho ocenění, avšak žádné z nich nedosahuje takových hodnot, jakou je pravá sláva, které Fajrúz za svůj život dosáhla. Fajrúz žije v Bejrútu a poslední album vydala v roce 2017.⁵⁴

Obrázek 8: Fajrúz - album [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://i.discogs.com/WnZ3OBTjoNTE5RjkAd6yiy-FFDi6EYQMaEIMnPPqazc/rs:fit/g:sm/q:90/h:600/w:600/czM6Ly9kaXNjb2dz/LWRhdGFiYXNlLWlt/YWdlcy9SLTUyMzI5/NlItMTM4ODIzMzUz/NCoxMjA4LmpwZWc.jpeg>

⁵⁴ Fairouz Official Biography. *Fairuz Online* [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://fairuzonline.com/alegend.htm>

Sabáh FachrÍ

Dalším interpretem, který zde není pro svůj potenciál k přímé spolupráci, avšak jeho odkaz je stále velmi aktuální, je Sabáh FachrÍ. Zpěvák, který je taktéž nezapomenutelnou osobností arabského světa, se narodil v syrském Aleppu roku 1933. Jeho rodné jméno je Sabáh ad-Dín Abú Qaws a proslul nejen pro svůj jedinečný hlas, ale také svými dlouhými koncerty, které trvaly v řádu hodin. Je zapsán dokonce v Guinnessově knize rekordů za vystoupení ve Venezuele z roku 1968, které trvalo neuvěřitelných 10 hodin bez přestávky.

Sabáh FachrÍ zpíval tarab, tradiční arabský zpěv emotivní a repetitivní formy. Cílem této hudby bylo, uvést posluchače zpěvem do jakési extáze a vyvolat u nich stavy transcendence. Jeho zpěv byl často doprovázen orchestrem složeného z tradičních arabských nástrojů. Nesměl tedy chybět úd, kánún nebo flétna náj. Sám se učil na loutnu u FachrÍho al-Bárúdího, podle kterého také vzniklo umělecké jméno Sabáh FachrÍ. FachrÍ al-Bárúdí se později stal syrským politikem a hlavním sponzorem Sabáha FachrÍho.

Tento zpěvák se nesmazatelně zapsal do srdcí lidu nejen Blízkého Východu. Na jeho hudbu, zpěv a výraznou gestikulaci, kterou byl na svých vystoupeních vyhlášený, Syřané nyní již jen nostalgicky vzpomínají. Sabáh FachrÍ zemřel za nejasných okolností 2. listopadu 2021 v 88 letech.⁵⁵

Marcel Chalífa (Marcel Khalife)

Narodil se roku 1950 v libanonském Amchitu. V roce 1971 úspěšně ukončil studium hry na úd na Bejrútské národní hudební konzervatoři. Poté hru na úd začal sám vyučovat, během čehož hodně cestoval po Blízkém Východě, severní Africe, ale i v Evropě či Americe. Na svých cestách také často koncertoval, vystupoval jako sólový hráč na úd. V roce 1972 taktéž založil hudební skupinu v Amchitu. Jejich cílem bylo podpořit hudební dědictví, a tak se o pár let později zrodil ansámbl al-Majádín Marcela Chalífy, se kterým začal také poprvé vystupovat i mimo území Libanonu. Se svým ansámblem se dostal například i do Japonska, Austrálie či

⁵⁵ DADOUCH, Sarah. Sabah Fakhri, Syrian tenor who helped preserve classical Arabic music, dies at 88. *The Washington Post* [online]. 2. 11. 2021 [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/local/obituaries/sabah-fakhri-dies/2021/11/02/6e795a2a-3bdd-11ec-a493-51b0252dea0c_story.html

Kanady. Několikrát byl pozván na světové festivaly (např. Baalbeck, Musikfest Bremen, aj.).

Kromě toho je Marcel Chalífa také významný skladatel. Mezi jeho tvorbou můžeme najít skladby čistě instrumentální, příkladně za duet pro úd a kontrabas obdržel roce 2007 cenu akademie Charlese Crose ve Francii (Grand Prix du disque). V seznamu jeho děl můžeme najít i sborovou symfonickou skladbu *Sharq* (شرق; Východ). Jeho nejnovější dílo *Arabian concerto* (Arabský koncert; 2008) bylo provedeno také například v milánské La Scale. Není mu cizí ani hudba filmová, složil i hudbu pro balet.

Jeho tvorba je velmi pozitivně přijímána kritiky napříč celým světem, na důkaz toho získal již mnoho ocenění. Chalífova hudba je originální, neotřelá a svobodná od všech zažitých pravidel.

V roce 2005 byl jmenován umělcem UNESCO za mír a umělecký a humanitární přínos společnosti. Spolupodílel se na vzniku Katarské filharmonie a dva roky byl jejím uměleckým ředitelem. Dodnes je také jejich rezidentním skladatelem.⁵⁶

Armand Amar

Hudební skladatel Armand Amar je marockého původu, narodil se v Jeruzalémě v roce 1953 a nyní žije ve Francii. Dětství strávil v Maroku, kde našel zalíbení ve zvuku tradičních hudebních nástrojů a naučil se hrát na tabla či konga⁵⁷. Věnuje se zejména hudbě filmové, jeho dílo můžeme znát z různých dokumentárních filmů a z řady francouzských filmů (např. *Bella a Sebastian*).

V jeho hudbě se setkáváme s prvky tradiční hudby, zejména té arabské. Armand Amar svou hudbu pojí s tanečními představeními, tanec ho totiž velmi inspi-ruje. Ve svých skladbách často využívá také například i arménský duduk⁵⁸, který velmi dobře známe právě z filmové hudby. V těchto nahrávkách spolupracuje se známým hráčem na duduk, Lévonem Minassianem. Velmi zajímavým projektem je Armandovo „oratorium mudi“ s názvem *Leyla et Majnûn* (Lejla a Majnún, 2017), které vytvořil na festivalu duchovní hudby ve Fes. Dílo má obsazení 40 hudebníků sestávajících z různých národností. Armand Amar zde obsadil např. zpěváka tradiční

⁵⁶ Marcel Khalife - Biography [online]. [cit. 2022-01-31]. Dostupné z: https://www.marcelkhalife.com/?page_id=2

⁵⁷ Tradiční druhy bubnů.

⁵⁸ Tradiční arménský dechový hudební nástroj.

perské hudby Salara Aghiliho, arabského zpěváka Anase Habíba z Fezu, zpěvačku Marianne Svašek, která zpívá hudbu indickou a Shanghai Percussion Ensemble, který si s sebou na premiéru do Maroka přivezl tradiční čínské bicí nástroje. Zaznívá zde i arménský duduk v podání právě výše zmíněného Lévonu Minassiana nebo jemný hlas francouzského kontratenoristy Bruna Le Levreur. Výraznou roli zde má i mongolský zpěvák Enkhajargal Dandarvaanchig a mongolská zpěvačka Byambajargal Gombodorj, kteří zde předvádí hrdelní zpěv a urtyn duu, tradiční mongolský zpěv. Skladba tedy spojuje několik národů, hudeb a jejich tradic, a hovoří několika jazyky – arabštinou, perštinou, hindštinou nebo mongolštinou. Právě toto dílo také dokonale vystihuje ideu mé práce - na jednom pódiu stojí národy téměř celého světa a každý z nich, aniž by jakkoliv ničil či měnil kulturní a hudební bohatství národa druhého, se samostatně reprezentuje.

Armand Amar v roce 1994 založil s Alainem Weberem nahrávací společnost Long Distance pro tradiční, klasickou a světovou hudbu. Za svou práci získal již mnoho ocenění, cenu za nejlepší soundtrack dostal dokonce dvakrát. Poprvé v roce 2009, podruhé v roce 2014. Několikrát byl také nominován.⁵⁹

Obrázek 9: Armand Amar [online]. In: . [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://yt3.ggpht.com/ytc/AKedOLRYPoK8oWhlEUDoqSl1CRpgTaC-0ooLq6pkVz4x=s900-c-k-coxooffffff-no-rj>

⁵⁹ Armand Amar Biography Armand Amar [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <http://www.armandamar.com/biography.html>

Amr Dijáb

Celým jménem Amr Abd Albaset Abd al-Azíz Dijáb se narodil 11. října 1961 v Port Saidu v Egyptě. Tento zpěvák je dalším příkladem směsi arabské hudby (v tomto případě tedy konkrétně egyptské) a hudby západní. Skladby tohoto umělce jsou ojediněle známé i na našem území, v Egyptě a Středomoří však patří mezi největší žijící zpěváky.

Amr Dijáb vystudoval hudbu na Academy of Arts v Káhiře (Akademie umění v Káhiře, v roce 1983 přišel se svým prvním albem *Ya Tareeq* (يا طريق; Hej, cesta), které mělo velký úspěch. Od té doby vydal ještě mnoho velmi zdařilých a oblíbených alb, ve kterých se objevují písňe kombinující hudbu arabskou s francouzskou nebo například hudbou řeckou. Amr Dijáb se vždy snažil o inovaci v hudbě právě kombinací arabské hudby s hudbou západní. Dvakrát dokonce získal ocenění World Music Awards jako nejvíce prodávaný blízkovýchodní zpěvák. Následovala ocenění jako třeba nejlepší umělec severní Afriky, nejlepší egyptský umělec, cena za nejlépe prodávané arabské album a další.⁶⁰ Necelých 138 miliónů zhlédnutí má na YouTube jeho skladba *Tamally Maak* (تملى معاك; Jsem s tebou), jejíž klip je mimochodem natáčen v Praze. Například píseň *Nour el Ein* (نور العين; Záříš v mých očích) nese výrazné prvky španělské a mexické hudby, což dohromady s arabskou hudbou vytvořilo opravdu velmi zajímavou kombinaci a taktéž se těší velkému úspěchu.

Sa´d Lamdžarrid (Saad Lamjarred)

K jednomu z nejposlouchanějších interpretů arabského světa patří Maročan Sa´d Lamdžarrid. Narodil se 8. dubna 1985 v hlavním městě Maroka, Rabatu. Jeho nejsledovanější skladba na YouTube má přes 990 miliónů zhlédnutí, což je vcelku omračující číslo, přihládneme-li k tomu, že jeho hudba není jakkoliv více nábožensky zaměřená (a proto nelze oblíbenost přičítat pouze počtu muslimů ve světě) a inklinuje spíše k americkému, potažmo evropskému popu. Díky takovým úspěchům, jakým byla například jeho píseň *Lm3allem* (لمعلم; Učitel), se stal hlavním hudebním představitelem Amazigh, tedy berberských národů. Dle popularity se Sa´d Lamdžarrid řadí k nejúspěšnějším arabským (a zcela určitě pak marockým) popovým zpěvákům. V roce 2001 se přestěhoval do Spojených Států. Od té doby se objevil

⁶⁰ *Amr Diab - Biography* [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://amrdiab.net/biography/>

například v pěvecké soutěži Super Star, hrál v několika marockých telenovelách a vydával stále nové a nové písně, které se staly úspěšnými hity.

Narodil se do hudební rodiny roku 1985. Velmi záhy se u něj projevil zájem o hudbu a talent, který ho nakonec dovedl ke studiím hudby, tance a teorie umění v Rabatu. Nedílnou součástí života tohoto umělce jsou však bohužel také potyčky se zákonem, kdy byl nejprve v USA obviněn z násilného chování k ženě a znásilnění.

Obdobné případy se v průběhu let objevily několikrát ve Francii, i v rodném Maroku. Byl několikrát zatčen, a přestože se mu vina nikdy jednoznačně neprokázala, z poměrně pochopitelných důvodů tyto incidenty vyvolaly velkou vlnu nevole, při které byly vyzývány nejen marocká rádia, aby se jeho písně přestaly hrát. A tak byla jeho hudba značně potlačována. Po tříleté pauze, kdy byly případy Sa'ida Lamdžarrida prověřovány, se opět objevil v roce 2019 na koncertě v Rijádu, a to i přesto, že se to mnoha Saúdům přičilo. Od té doby případy prošly dalším prošetřením, avšak k žádným rozhodnutím opět nedošlo.⁶¹

Obrázek 10: Saad Lamjarred a Calema (zleva doprava: Fradique Mendes Ferreira z pěveckého dua Calema, Saad Lamjarred, António Mendes Ferreira z pěveckého dua Calema) [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://i.ytimg.com/vi/vUmalkt-JKg/maxresdefault>

⁶¹ Saad Lamjarred. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Saad_Lamjarred

Mišáří bin Rášid al-Afásí (Mishary bin Rashid Alafasy)

Další zajímavou osobností je Mišáří bin Rášid al-Afásí, narozený v Kuvajtu roku 1976. Na rozdíl od výše zmíněného Sa'da Lamdžarrida se al-Afásí věnuje zejména (a pravděpodobně výhradně) hudbě duchovní. Často recituje texty Koránu, působí jako imám (znalec Koránu a náboženský vůdce) a jako kazatel. V porovnání právě s Lamdžarridem je zřejmé, že za jeho velkým úspěchem stojí zejména mohutné zastoupení všech muslimů ve světě (nejen tedy Arabů). Jeho hudba bohužel velice často nese silné stopy Auto-Tune a různých vokalizérů. Přesto má například skladba *Rahman* (الرحمن; Milosrdný) 218 milionů zhlédnutí na kanálu YouTube. Další jeho tvorba se těší taktéž velké oblíbenosti.

Přestože je považován zejména za recitátora Koránu, zařadila jsem ho do své práce proto, že dle mého názoru taktéž tvoří nedílnou součást arabské hudby a jeho recitační projev a výklad Koránu je v muslimském světě poměrně pokrokový a atraktivní. Například v roce 2012 byl na webu About.com zvolen nejlepším recitátorem Koránu, a to samotnými čtenáři v rámci Readers' Choice Awards.⁶²

Šább Mámí (Cheb Mami)

Muhammad Chalífátí vystupující pod jménem Šább Mámí je alžírský raí zpěvák, jehož jméno je povědomé asi málokomu, zatímco skladbu, na které se podílel, zná téměř každý. Šább Mámí je totiž „ten Arab“, který doprovází Stinga v písni *Desert Rose* (Pouštní Růže, 2000), která se na YouTube těší asi 306 miliónům zhlédnutí. Hudba samotného Šábba Mámího je pak výrazně méně známá, přesto jsem tohoto interpreta do své práce zařadila, protože se domnívám, že zpěvák, kterého zná vlastně téměř každý z nás, aniž bychom o tom věděli, si zde své místo zaslouží. Jsem navíc přesvědčena, že právě Mámího zpěv dělá skladbu Stinga takto atraktivní a také proto je jednou ze Stingových nejposlouchanějších písní.

Narodil se 11. července 1966 v Alžírsku, v Graba-el-wed. V roce 1985 se přestěhoval do Paříže, odkud za krátko odjížděl zpět do Alžírsku, aby 2 roky sloužil ve vojenských službách. Mezitím se již však začal věnovat zpěvu raí a po návratu do Francie roku 1989 navštívil v rámci koncertního turné USA, Německo, Skandinávii,

⁶² The Cognate News Desk. Mishary Bin Rashid Alafasy [online]. In: . 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://thecognate.com/shaikh-mishary-bin-rashid-alafasy/>

Anglii a další země. Jeho skladby nesou kromě alžírské tradiční hudby také stopy hudby turecké, řecké nebo také flamenca.

Bohužel se i k tomuto zpěvákovi vztahují také různá nezákonná jednání páchaná na svém blízkém okolí. Byl obžalován z vyhrožování a násilí k bývalé manželce, přičemž byl také odsouzen na pět let vězení za násilné držení a pokus o potracení dítěte této bývalé přítelkyně. Podmínečně propuštěn byl roku 2011 a roku 2015 byl znovu obviněn, tentokrát za plagiátorství. Šábbu Rabáhovi musel zaplatit 200 000 euro za ukradené texty k písním.⁶³

Khaled⁶⁴

Chálid Hádždž Ibráhím (Khaled Hadj Brahim) vystupující pod jménem Khaled, je alžírský zpěvák, kterého, troufám si říci, bude většina z nás znát z rádií, byť si jeho hudbu s jeho jménem ne vždy spojujeme. Khaled totiž stojí za skladbami, které byly právě tak dobře a šikovně kombinované se západním popem a nenucenými arabskými melodiemi, že se staly opravdu světovými hity. Jedním z nich je například píseň *C'est la vie*, která má na YouTube okolo 329 miliónů zhlédnutí. Na Spotify je tato píseň jeho nejposlouchanější (má asi 75 miliónů poslechů) a jen o pár miliónů méně má píseň *Hiya hiya* (هي هي; Ona, ona), na které se podílel i zpěvák a rapper Pitbull. Ještě před vznikem YouTube a jiných platforem vyšla jeho pravděpodobně nejúspěšnější píseň *Aïcha* (عائشة; Aïcha (ženské jméno)), která ovládla první místa v poslechovosti napříč Evropou.

Narodil se roku 1960 v alžírském Oranu. V jeho písních se opět setkáváme s tradičním zpěvem rai. Již jako mladý uspěl v rodném Alžírsku a zakrátko si vydobyl přívlastek „král rai“, přestože bylo pro přímé texty jeho písní zanedlouho zakázáno ho hrát v rádiích. Jeho hudba v alžírských domácnostech však přetrvávala v podobě CD a kazet. V roce 1989 byl donucen Alžírsko opustit, neboť lidé jakkoliv se vzpírající a vymykající se režimu a víře byli vyvražďováni islámskými fundamentalisty. Khaled se proto přestěhoval do Francie.⁶⁵

⁶³ Cheb Mami. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Cheb_Mami

⁶⁴ Ponechávám jméno bez přepisu do české výslovnosti, protože je i v ČR známý v anglickém přepisu „Khaled“.

⁶⁵ EYRE, Banning. Khaled: The King Of Rai [online]. 26.7. 2010 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2010/07/26/128723069/khaled-the-king-of-rai>

O Khaledovi lze bezpečně říci, že jednoznačně patří k nejznámějším arabským umělcům jak v arabském světě, tak v tom evropském.

Obrázek 11: Khaled roku 2011 [online]. [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Khaled#/media/Soubor:Cheb_Khaled_performed_in_Oran_on_July_5th_2011.jpg

Tawsen

Tohoto zpěváka a rapera jsem vybrala zejména pro jeho snahu o zvláštní syntézu popu a rapu s prvky marocké tradiční hudby (raï). Jeho písně jsou často ve francouzštině, popř. v arabštině či italštině. I jeho pseudonym – Tawsen – naznačuje propojení více žánrů. Taws je jméno jeho rodiny, přípona „en“ v arabštině znamená zdvojení, což je příznačné nejen pro jeho roli zpěváka a současně rappera.

Tawsen se narodil v Itálii, ale v osmi letech se s rodiči odstěhoval do Bruselu. Jeho rodina je marockého původu, což ho inspirovalo k návratu ke kořenům ve své tvorbě. Sám Tawsen tvrdí, že ho posluchači často označují za marockého zpěváka a tvůrce raï hudby, přičemž se brání oprávněným tvrzením, že jeho hudba pojí mnoho hudebních žánrů dohromady a se zařazením sebe samého do konkrétního hudebního žánru nesouhlasí.

Hudba Tawsena je poměrně poslouchaná, nesledovanější videa na Youtube kanále čítají kolem 15 miliónů zhlédnutí, což je s přihlédnutím k tomu, že jeho hudbu

zcela jistě neposlouchá tolik muslimů a nejspíše ani Arabů, jejichž mohutné zastoupení se odráží v popularitě tolika jiných zde zmíněných umělců, velký úspěch.⁶⁶

Mor Karbasi

Další zajímavou osobností je zajisté Mor Karbasi. Podobně jako Tawsen, i tato zpěvačka a písničkářka kombinuje mnohé hudební směry a její písně jsou přijímány kritiky velice kladně. Mor Karbasi se narodila roku 1986 v Jeruzalémě, žila několik let v Londýně a nyní žije v Seville. Její otec je Íránec, matka Maročanka židovského původu. V hudbě Mor Karbasi se tedy prolínají hudební prvky jak arabské, tak židovské nebo španělské hudby. Jedním z jejích projektů byla i Ladino hudba (též Judezmo nebo Spanyolit), která je zpívána v sefardštině, starověkém jazyce španělských a portugalských Židů. Zpívá také tzv. Piyyutim, hudbu s arabskými melodiemi zpívanou v hebrejštině. Tradičně ji zpívají pouze muži při modlitbách, a tak je Mor Karbasi průkopnicí i v tomto směru.

Sledovanost jejích videí na YouTube se pohybuje v řádu statisíců. Nejsledovanější klipy pak mají kolem milionu zhlédnutí.⁶⁷

Obrázek 12: Mor Karbasi [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.jpost.com/israel-news/politics-and-diplomacy/for-the-love-of-chamber-music-441358>

⁶⁶ VAN DIEPEN, Romy. This week on MEET THE FAM: Tawsen. In: La Fam [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.lafamamsterdam.com/blogs/meet-the-fam/tawsen>

⁶⁷ Mor Karbasi. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mor_Karbasi

4.2 Arabští hudebníci a hudebníci hrající arabskou hudbu v České republice

V této podkapitole bych ráda představila umělce, kteří arabskou hudbu na území České republiky produkují či produkovali. Arabských hudebníků v České republice mnoho nemáme, o to výraznější zde však mohou být. Pevně doufám, že jsem žádného arabského umělce v soupisu níže nevynechala, a pokud snad ano, velmi se omlouvám. Dostupnost informací o kapelách je špatná, velmi často zastaralá a neaktuální. Snažila jsem se s většinou umělců spojit, někdy úspěšně, jindy bez úspěchu, avšak když se zadařilo, setkala jsem se s obrovskou vstřícností a zájmem pomoci nejen s touto prací.

Marwan Alsolaiman

Jednoznačně největším arabským hudebním umělcem je v České republice Marwan Alsolaiman. Pochází ze Sýrie, do České republiky přijel v roce 1982 za studii na pražské ČVUT. Po studiích se vrátil zpět do Sýrie, avšak roku 1997 přijel znovu do Čech a již zde zůstal natrvalo. Založil zde první arabskou kapelu s názvem Ziriab, se kterou vystupuje po celé České republice. Mimo to je také učitelem fyziky, matematiky, arabštiny a češtiny pro cizince.⁶⁸

Ovládá hru na úd, arabskou flétnu, na arabské bubny a zpívá. V roce 2019 vlastním nákladem vydal sbírku básní *Neumím češky*, ve které čtenářům ukazuje český jazyk z pohledu cizince. Nejen díky svému mnohostrannému talentu sklízí chválu na všech stranách, Marwan Alsolaiman je velmi ochotný, vstřícný a srdečný člověk, což ostatně dosvědčují velmi kladné recenze jeho žáků a návštěvníků koncertů.

V roce 2015 mu byla udělena cena Prix Irene za jeho otevřený a vstřícný vztah ke všem lidem bez rozdílu, vyjadřovaný hudbou a humorem.

Ziriab

Kapela Marwana Alsolaimana, kterou založil v roce 1997, nese jméno po velmi známém umělci z 9. st. n. l., Abu al-Hassanovi. Ziriab (v překladu černý pták) byla přezdívka, pod kterou proslul svým mimořádným talentem. Dodnes se nelze

⁶⁸ FALTÝNEK, Vilém. *Druhý život Marwana Alsolaimana*. *Rozhlas Dvojka* [online]. 3. 3. 2018 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/druhy-zivot-marwana-alsolaimana-7451867>

shodnout na tom, jakého byl původu, jedni tvrdí, že Ziriab byl Arab, další, že Peršan nebo Kurd – přestože jeho jméno je arabské. Důležité však je, že svými milostnými písněmi velmi přispěl k hudebnímu bohatství různých kultur. Zvolit přezdívku tohoto umělce jako název arabské kapely je tedy více než příhodné.

V kapele vystupuje Marwan Alsolaiman jako zpěvák, hráč na arabskou flétnu, úd, aj. po boku dalších hudebníků. Hrají nejen milostné písně Ziriaba, ale i další arabské lidové písně.^{69 70 71}

Ekvátor

Zakladatelem kapely Ekvátor je Annas Júnis původem z Iráku, který do Čech přicestoval roku 2003. V uprchlickém táboře u Bělé pod Bezdězem, kde Annas Júnis zpočátku byl, hrál s dalšími utečenci v hudební skupině Újezd. S tou vystupoval po uprchlických táborech po České republice za podpory Ministerstva vnitra a „pana Martina“, díky němuž hudebníci v kapele získali nástroje a vše potřebné pro jejich existenci. Nejen za tuto pomoc byli v jejich nelehké situaci velmi vděční, a i s málem, kterého se jim dostalo, dosáhli s kapelou poměrně velkého úspěchu.

Přibližně po dvou letech se Annas Júnis rozhodl z hudební skupiny Újezd vystoupit a v roce 2005 založil vlastní kapelu Ekvátor. Jejimi členy jsou hudebníci různých národností a z různých zemí (z různých arabských států, z Ruska, Čečenska, Arménie či Gruzie, ale i z České republiky), proto se také rozhodli pro název Ekvátor (stejně jako rovník prochází mnoha zeměmi, i tato kapela spojuje mnoho zemí).

Annas Júnis pro kapelu skládá i píše texty, přes multikulturní složení hrají tedy zejména hudbu arabskou. Velmi často se však jejich skladby mísí se španělskými a romskými rytmy a hudbou. Pozoruhodná je návštěvnost koncertů Ekvátor. Jejich první koncert proběhl v Lucerně, kde měli zhruba 3 500 návštěvníků, postupně jejich posluchačů přibývalo a jejich návštěvnost se dostala až na číslo cca 9 500. Svou hudbu zakládají na chytlavém rytmu, líbivých melodiích, které jsou přitažlivé pro

⁶⁹ ISSA, Moris. Ziriab: Arabské lidové písně o lásce. *Arta* [online]. [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.arta.cz/index.php?p=f10129cz&site=default>

⁷⁰ CARMONA, Lidia. Ziryab, the amazing story of the singer from Baghdad. *Legendo Andalusí* [online]. [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.legadoandalusi.es/magazine/ziryab-the-amazing-story-of-the-singer-from-baghdad-2/?lang=en>

⁷¹ ALKHATEEB, Firas. Ziryab: The cultural icon of al-Andalus. *Egypt Today* [online]. 27. 5. 2017 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/4/5901/Ziryab-The-cultural-icon-of-al-Andalus>

posluchače. V roce 2008 dokonce vyhráli cenu za nejlepší taneční rytmus. Kapela vždy spolupracovala s tanečními školami a svou hudbu pojila s orientálními tanci. Annas Júnis a jeho kapela svými aktivitami pravidelně přispívá různým organizacím (Organizace pro pomoc uprchlíkům, integrační centra, atd.).

Po menší pauze je kapela stále aktivní, přestože příchod covid-19 jejich práci stejně jako všem umělcům velice znesnadnil. Nyní se snaží o návrat na hudební scénu.⁷²

Práce Anase Júnise je dalším z výborných příkladů toho, jaký potenciál v sobě arabské melodie a rytmy skrývají, alespoň co se týče jejich provedení na našem území.

Al Yaman

Tuto pražskou kapelu založila jemenská zpěvačka Ašwáq Abdulláh Kulajb, která v roce 1990 přijela do Prahy studovat a již zde zůstala. Písně, které kapela hraje, jsou buď tradiční jemenské a arabské, nebo jde o jejich vlastní díla, přičemž se nebojí používat ani elektrické a elektronické nástroje a mísit různé hudební styly. Kapela má 5 členů, jimiž jsou kromě již zmíněné Ašwáq Kulajb:

Aleš Hyvnar, který se s Ašwáq Kulajb setkal v roce 2000 a začal v kapele působit jako kytarista, ale také jako hráč na klávesy a bicí. Známe je také svou producentskou činností.

Tomáš Reindl, který hraje taktéž na bicí, kytaru, ale také na didgeridoo⁷³.

Jan Urbanec je v Al Yamanu baskytaristou a Tomáš Herian bubeníkem.

Každý má v kapele i své náhradníky různých národností a kapela občas vystupuje i s hosty jako je Amit Chatterjee^{74, 75}.

⁷² Rozhovor s Annásem Júnisem

⁷³ Australský dechový nástroj

⁷⁴ Známe zpěvák a hráč na sitár a kytaru indického původu, žijící v USA.

⁷⁵ *Al Yaman*. Al Yaman. [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <http://www.al-yaman.cz/band.html>

KAT Bent L'amor

KAT Bent L'amor je přezdívka, pod kterou vystupuje tuniská zpěvačka nyní žijící v Praze. Vystudovala počítačové inženýrství se specializací na počítačové hry a virtuální realitu. Kvůli rodině se přestěhovala do České republiky, avšak po rodné zemi se jí brzy zastesklo, což bylo jedním z důvodů, proč se začala věnovat hudbě. V té se inspiruje severoafrickými písněmi a zdejší tradiční hudbou, kterou se svým posluchačům snaží představit stejně jako prvky sufismu⁷⁶, objevující se v jejích skladbách. Sama o sobě říká, že nechce být svázána jedním žánrem či stylem, a že je v tomto směru „univerzální“. Její skladby jsou proto často zvláštní směsí různých hudebních stylů, zpívá anglicky i arabsky a v její tvorbě jsou užívány i nástroje elektronické. Pravidelně vystupuje na různých kulturních festivalech a akcích.^{77 78}

Obrázek 13: KAT Bent L'Amor, autor fotografie: Karolína Cermanová [online]. In: . [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=718776866162192&id=103214121051806

⁷⁶ Duchovní směr Islámu

⁷⁷ Kaouther B Amor. Bio - Kaouther B Amor. *KAT Bent L'amor* [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://katbentlamor.com/bio>

⁷⁸ Elektronická korespondence s KAT Bent L'amor

Ribelo

Kapela Ribelo vznikla v roce 2012. Založil ji Wasfí Massarání, který se narodil v Sýrii česko-syrskému páru. Svou tvorbou podporoval protestující již během Arabského jara a také na základě toho vznikla kapela Ribelo, která se navzdory své krátké existenci zasloužila o uznání u nás i ve světě. Její činnost byla zejména charitativní. Koncerty byly cílené na arabskou společnost a vybíraly se na nich peníze na pomoc lidem postižených válkou a občanským povstáním v Sýrii. Měli velmi úspěšné turné v USA i v Evropě, v České republice jejich odkaz žije mezi lidmi zajímavými se o arabskou kulturu dodnes. Při vyhledávání informací o této kapele jsem také zjistila, že někteří lidé ani neví, zda kapela ještě funguje, či zanikla zcela.

Členové kapely se zejména zpočátku velmi měnili, a nedlouho poté, co se jejich uskupení ustálilo, se Wasfí Massarání rozhodl zůstat v USA. Do České republiky se již nevrátil. Kapela ho však do Ameriky nenásledovala, a proto mezi nimi kontakt za krátko zcela utichl. Konec jejich existence tak přišel velice brzy, a to již v roce 2013.

Wasfí Massarání se však jeví jako velice schopný manažer a hudebník, jehož hudba je spojením tradiční arabské (syrské) hudby s hudbou západního světa a zejména pak rockem. Bývalý člen kapely a její bubeník, Petr Čeček, by kapelu prý popsal jako „arabský Queen“. V jejich skladbách znělo např. violoncello, basová kytara, akustická kytara, ale i tradiční arabské nástroje.⁷⁹

⁷⁹ Rozhovor s Petrem Čečkem

5 Vývoz klasické hudby do arabských zemí

Při tomto výzkumu jsem se setkala s několika zvláštnostmi, které mi popisovali manažeři a umělci, kteří v arabských státech vystupovali. Například, že jsou Arabové ochotni utratit mnoho peněz za vstupné na koncert jen proto, že se zrovna jeví atraktivní. Vyprodaný sál pak končí při nejlepším naplněný z 1/3, protože na koncert se kupujícím již nechce dorazit. Potěšení z vlastnění lístku na takovou žádanou akci je zcela dostačující. Nejen proto je při navazování spolupráce s arabskými zeměmi dobré uvědomit si, že zkušenost Arabů s koncerty, jak je známe my, je téměř nulová. Arabové také zdaleka nemají takové návyky jako Evropané při návštěvách koncertů klasické hudby. V záznamech koncertů klasické arabské hudby, které lze nalézt například na YouTube, arabské publikum tleská během hry jak za výkony umělců, tak do rytmu.

Jak jsem již výše zmínila, velmi zajímavý je z hlediska managementu export našich těles a naší hudby do arabských zemí, zejména tedy do zemí Blízkého Východu. Bohužel se mi nepodařilo získat přesná a komplexní data o odměnách za koncerty na Blízkém Východě, protože jsou naše tělesa na tyto údaje velice citlivá. Přestože zákon mluví jinak, žádný z orchestrů není ochotný sdílet údaje o mzdách a nadále je považuje za „obchodní tajemství“. Podařilo se mi však na základě rozhovoru a kvalifikovaných odhadů alespoň získat obecné údaje o výši odměn v těchto zemích a dostala jsem se k číslům až pětinasobně vyšším, než na jaká jsme zvyklí v České republice. Samozřejmě konkrétní odměny silně závisí na tom, v jaké zemi a městě se koncert odehrává, kdo ho pořádá a při jaké příležitosti a v neposlední řadě také na aktuálním dění ve světě. Obecně lze říci, že je velice výhodné udržovat kontakt s arabskými zeměmi a vypravovat orchestry do většiny zemí Blízkého Východu (Spojené arabské emiráty, Saúdská Arábie, Omán, Kuvajt, Bahrajn, aj.).

Závěr

Spolupráce a vzájemné kontakty arabské a české hudby je velmi zajímavým aspektem managementu, což dokazují skladby, za jejichž úspěchem stojí propojení, nebo lépe syntéza arabské tradiční hudby a západní hudby. Takové příklady jsem se snažila uvést na tvorbě z výběru arabských umělců. Samozřejmě základem takového úspěchu je jako u každého díla nadaný a schopný skladatel a hudebník, který dílo provede. V neposlední řadě také kvalitní manažer, který takové dílo dobře zpropaguje. Také je třeba myslet na to, že taková spolupráce nemusí být aktuální za několik let, o čemž vzhledem k systému našeho školství a vzdělávání o cizích kulturách v České republice sice pochybuji, avšak vyvrátit toto nelze. Jak ostatně potvrzuje i můj dotazník (viz. Příloha 1: Dotazník), česká společnost toho totiž o arabském světě obecně ví až tristně málo a mluvíme-li opravdu pouze o arabské hudbě, pak si troufám říci, že neví téměř nic. Pokud respondenti vůbec nějaké arabské hudební dílo znali, velice často se jednalo o písně perské, turecké, indické nebo o písně izraelských hudebníků hrajících hudbu západní dokonce bez vlivů hudby židovské. V této naší neznalosti také tkví to, proč se nám může hudba protkaná arabskými hudebními prvky líbit, či nás třeba výrazně odpuzovat. V České republice nejsme, alespoň zatím, jakkoliv zvyklí arabskou hudbu poslouchat, znát jí, či jí rozumět. Jak v této práci často zmiňuji, právě takové syntézy hudebních stylů a world music nás přitahuje oním neznámem, možností poznat a slyšet něco, na co nejsme zvyklí. Proto například hudba kapely Ekvátor, která na území České republiky působí a má u nás poměrně velký úspěch, by pravděpodobně v zemi původu svého zakladatele, Iráčana Annase Júnise, byla nenápadnou a přehlíženou. Pro potenciální spolupráci s arabskými hudebníky jsem se snažila vybrat z mého pohledu ty nejzajímavější umělce a tělesa, přičemž jsem však spousty kvalitních a jedinečných hudebníků byla nucena vynechat. Jsem si tedy vědoma, že ze světa arabské hudby zde přináším pouze špičku obrovského ledovce, který toho ve skutečnosti nabízí mnohem více. Bohužel rozsah mé práce je omezený a svůj výběr interpretů jsem musela maximálně zúžit.

Na základě toho, že nám neznámé připadá zajímavé, se domnívám, že je také naopak klasická a západní hudba atraktivní pro některé arabské státy. Přestože je znalost Arabů „naší“ hudby jistě hlubší než znalost Čechů hudby arabské, je pro ně stále atraktivní a něčím obohacující. I proto jsou ochotni za koncert našich těles zaplatit až pětinasobně víc, než je náš český standard, a k tomu všemu ještě proplatit

dopravu, ubytování a stravu. Výhodnost spolupracovat s arabskými zeměmi je tedy naprosto evidentní.

Neznalost arabského světa je nejen důvodem, proč se nám arabská hudba jeví třeba zajímavou, neznámou přitažlivou, ale také důvodem, proč v naší zemi dochází k neopodstatněným nenávisťům vůči arabské kultuře. Mnoho z nás totiž ani nedokáže popsat rozdíl mezi Arabem a islámistou, natož, abychom věděli něco o jejich kultuře. Doufám proto, že má práce také přispěje, i kdyby jen opravdu málo, k alespoň částečné otevřenosti naší společnosti vůči této pro nás stále cizí kultuře. Doufám však v otevřenost bez pozbytí rozumu - měli bychom poznávat neznámé, ne ho však automaticky přijímat a souhlasit s ním. Cílem této práce nebylo, abych čtenáře přesvědčila o správnosti či nesprávnosti aspektů arabského světa, ale abych ukázala alespoň malou část jeho kultury a nabídla české společnosti a českým hudebním manažerům alespoň stručné seznámení s ním.

Seznam použitých pramenů a literatury

Tištěné zdroje

1. FLESSIG, Jiří a Charif BAHBOUH. Základy moderní spisovné arabštiny I. 5. opravené vydání. Praha: Dar Ibn Rushd, 2016 [2012]
2. KROPÁČEK, Luboš. Duchovní cesty Islámu. 4. vydání. Praha: Vyšehrad, 2006 [2003]
3. MENDEL, Miloš. Muslimové a jejich svět: O víře, zvyklostech a smýšlení vyznavačů islámu. 2. vydání. Praha: Dingir, 2018 [2018]
4. TOUMA, Habib Hassan. The Music of the Arabs.. rozšířené. vydání. Singapore: Amadeus Press, 2003

Elektronické zdroje

1. Al Yaman. *Al Yaman*. [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <http://www.al-yaman.cz/band.html>
2. ALKHATEEB, Firas. Ziryab: The cultural icon of al-Andalus. *Egypt Today* [online]. 27. 5. 2017 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/4/5901/Ziryab-The-cultural-icon-of-al-Andalus>
3. American University of Beirut. About Zakí Nassíf [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.aub.edu.lb/fas/znmp/Pages/About-US.aspx>
4. Amr Diab – Biography [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://amrdiab.net/biography/>
5. Arab Countries 2022. In: World Population Review [online]. [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/arab-countries>
6. Arab Instruments staff .Munir Bashir. Arab Instruments [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/munir-bashir-master-of-the-maqamat>

7. Arab Instruments staff. Naseer Shamma. Arab Instruments [online]. 23. 1. 2022 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/naseer-shamma>
8. Arab Instruments staff. Riyad Al Sunbati Arab Instruments[online]. In: . [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/riyad-al-sunbati>
9. Arabské jaro. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Arabsk%C3%A9_jaro
10. Arabský svět. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-05]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Arabsk%C3%BD_sv%C4%9Bt#St%C3%A1ty
11. Armand Amar Biography Armand Amar [online]. [cit. 2022-01-28]. Dostupné z: <http://www.armandamar.com/biography.html>
12. ASMAR, Sami. Mansour Rahbani. Al Jadid [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.aljadid.com/content/mansour-rahbani-legacy-family-and-generation>
13. ASMAR, Sami. Mansour Rahbani. Al Jadid [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.aljadid.com/content/mansour-rahbani-legacy-family-and-generation>
14. Assi Rahbani. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Assi_Rahbani
15. Baligh Hamdi. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Baligh_Hamdi
16. Belly dance. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Belly_dance#Origins_and_history
17. CARMONA, Lidia. Ziryab, the amazing story of the singer from Baghdad. Legendo Andalusi [online]. [cit. 2022-03-26]. Dostupné z:

<https://www.legadoandalusi.es/magazine/ziryab-the-amazing-story-of-the-singer-from-baghdad-2/?lang=en>

- 18.** DADOUCH, Sarah. Sabah Fakhri, Syrian tenor who helped preserve classical Arabic music, dies at 88. The Washington Post [online]. 2. 11. 2021 [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/local/obituaries/sabah-fakhri-dies/2021/11/02/6e795a2a-3bdd-11ec-a493-51b0252dea0c_story.html
- 19.** Danielson, Virginia L. "Muḥammad ‘Abd al-Wahhāb". Encyclopedia Britannica, 30 Apr. 2021, <https://www.britannica.com/biography/Muhammad-Abd-al-Wahhab>. Accessed 19 August 2021.
- 20.** Egypt Today staff. Remembering the golden voice of the region, Sayed Darwish. Egypt Today [online]. 2020 [cit. 2021-8-14]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/4/21990/Remembering-the-golden-voice-of-the-region-Sayed-Darwish>
- 21.** Egypt Today staff. Remembering the legendary Syrian singer Faríd El Atrash. Egypt Today [online]. [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/4/38017/Remembering-the-legendary-Syrian-singer-Faríd-El-Atrash> Talál Maddáh. Wikipedia [online]. [cit. 2021-9-1]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Talal_Maddah
- 22.** EL TAWIL, Noha. Request to exhume the corpse of legendary Sayed Darwish. Egypt Today [online]. 2017 [cit. 2021-8-14]. Dostupné z: <https://www.egypttoday.com/Article/1/38424/Request-to-exhume-the-corpse-of-legendary-Sayed-Darwish>
- 23.** ELIEZER, Christie. Amid controversy, Spotify subscribers now 180m while monthly users hit 406m [online]. In: . 4.2. 2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://themusicnetwork.com/spotify-financial-q4-2021/>
- 24.** EYRE, Banning. Khaled: The King Of Rai [online]. 26.7. 2010 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.npr.org/2010/07/26/128723069/khaled-the-king-of-rai>
- 25.** Fairouz Official Biography. Fairuz Online [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://fairuzonline.com/alegend.htm>

26. Fairuz Biography [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://www.imdb.com/name/nm0265655/bio>
27. FALTÝNEK, Vilém. Druhý život Marwana Alsolaimana [online]. 3. 3. 2018 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/druhy-zivot-marwana-alsolaimana-7451867>
28. FALTÝNEK, Vilém. Druhý život Marwana Alsolaimana. Rozhlas Dvojka [online]. 3. 3. 2018 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://dvojka.rozhlas.cz/druhy-zivot-marwana-alsolaimana-7451867>
29. Farid al-Atrash. Wikipedia [online]. [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Farid_al-Atrash
30. GMI Blogger. YOUTUBE USER STATISTICS 2022 [online]. In: 3.1. 2022 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z: <https://www.globalmediainsight.com/blog/youtube-users-statistics/>
31. History of the Arabs. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/History_of_the_Arabs
https://en.wikipedia.org/wiki/Osmansk%C3%A1_%C5%99%C3%AD%C5%A1e#Historie
32. HISTORY OF THE ARABS. *History World* [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <http://www.historyworld.net/wrldhis/PlainTextHistories.asp?ParagraphID=ebw>
33. Cheb Mami. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Cheb_Mami
34. Islamic music. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-04-21]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Islamic_music#Nasheed
35. ISSA, Moris. Ziriab: Arabské lidové písně o lásce. Arta [online]. [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.arta.cz/index.php?p=f10129cz&site=default>
36. J. Poet. Mohamed Abdel Wahab - Biography. Egypt Today [online]. 2020 [cit. 2021-8-14]. Dostupné z: <https://www.amoeba.com/mohamed-abdel-wahab/artist/117336/bio>

37. Kaouther B Amor. Bio – Kaouther B Amor. KAT Bent L'amor [online]. [cit. 2022-03-28]. Dostupné z: <https://katbentlamor.com/bio>
38. Khaled. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Khaled_\(musician\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Khaled_(musician))
39. Longa. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: [https://en.wikipedia.org/wiki/Longa_\(Middle_Eastern_music\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Longa_(Middle_Eastern_music))
40. Marcel Khalife – Biography [online]. [cit. 2022-01-31]. Dostupné z: https://www.marcelkhalife.com/?page_id=2
41. Mohamed Abdel Wahab. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-19]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mohammed_Abel_Wahab
42. Mohammed Abdu. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-11-26]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mohammed_Abdu
43. MOHMOUD, Sinan. Iraqi oud legend Naseer Shamma seeks to heal Baghdad's wounds with music. *The National News* [online]. 23. 1. 2022 [cit. 2022-03-26]. Dostupné z: <https://www.thenationalnews.com/arts-culture/music/2022/01/23/iraqi-oud-legend-naseer-shamma-seeks-to-heal-baghdads-wounds-with-music/>
44. Mor Karbasi. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mor_Karbasi
45. Most viewed arabic songs of all time on YouTube. *Arabsounds* [online]. [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <https://www.arabsounds.net/most-viewed-arabic-songs-of-all-time-on-youtube/>
46. Munir Bashir. *Arab Instruments* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/munir-bashir-master-of-the-maqamat>
47. NEELY, Amber. *Apple Music is the second most used music streaming service globally, Spotify remains in top spot* [online]. In: . 20.1. 2022 [cit. 2022-

- 03-27]. Dostupné z: <https://appleinsider.com/articles/22/01/20/apple-music-is-the-second-most-used-music-streaming-service-globally-spotify-remains-in-top-spot>
- 48.** PARELES, Jon. M. Bashir, 67, Master Player And Preserver Of Arab Music. *The New York Times* [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/1997/10/03/arts/m-bashir-67-master-player-and-preserver-of-arab-music.html>
- 49.** Riad al Sunbati. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Riad_Al_Sunbati#Compositions_for_Other_Artists
- 50.** *Riyad Al Sunbati* [online]. In: [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: <https://www.arabinstruments.com/riyad-al-sunbati>
- 51.** Saad Lamjarred. *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Saad_Lamjarred
- 52.** SHOOTER, Natalie a Ernesto CHAHOUD. Elias Rahbani: Eleven tracks that defined Lebanese musician's life and legacy. *Middle East Eye* [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://www.middleeasteye.net/discover/lebanon-elias-rahbani-music-legacy-ten-tracksjadid.com/content/mansour-rahbani-legacy-family-and-generation>
- 53.** Talal Maddah. *Wikipedia* [online]. [cit. 2021-9-1]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Talal_Maddah
- 54.** The Cognate News Desk. Mishary Bin Rashid Alafasy [online]. In: . 2021 [cit. 2022-02-23]. Dostupné z: <https://thecognate.com/shaikh-mishary-bin-rashid-alafasy/>
- 55.** Tradiční nástroje v arabské hudbě. Habub [online]. [cit. 2021-6-3]. Dostupné z: <http://www.habub.cz/tradicni-nastroje-v-arabske-hudbe>
- 56.** VAN DIEPEN, Romy. This week on MEET THE FAM: Tawsen. In: *La Fam* [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.lafamamsterdam.com/blogs/meet-the-fam/tawsen>

57. WERNER, Louis. Arab Pop on the World Stage. Aramco World [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://archive.aramcoworld.com/issue/200002/arab.pop.on.the.world.stage.html>
58. Zakariyya Ahmad. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: http://zims-en.kiwix.campusafrika.gos.orange.com/wikipedia_en_all_nopic/A/Zakariyya_Ahmad
59. Zakí Nassíf. Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Zaki_Nassif

Korespondence

1. Elektronická korespondence – Ing. Marwan Alsolaiman
2. Elektronická korespondence – KAT Bent L'Amor
3. Elektronická korespondence – Mohamed Mostafa El Egimy
4. Elektronická korespondence – Nader Naeim
5. Elektronická korespondence – prof. PhDr. Eduard Gombár, CSc.

Rozhovory

1. Annás Júnis
2. Ing. Marwan Alsolaiman
3. Petr Čeček

Seznam použitých obrázků

- Obrázek 1: Muhammad Abd I-Wahháb. Wikipedia [online]. [cit. 2021-8-22]. Dostupné z: https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4b/Abdel_wahab.jpg..... 25
- Obrázek 2: Rijád as-Sunbátí [online]. In: . [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://sonichits.com/artist_image/Uml5YWQgU3VuYmF0aQ==/M2VhMGY0Y2RiZDI5ODRkMTYwZDZmYWNmYjJjZWYxYjE=/extralarge..... 27
- Obrázek 3: Faríd al-Atraš ve filmu Lahn Al Kholoud. IMDb [online]. [cit. 2021-8-28]. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fwww.imdb.com%2Ftitle%2Ftt0044820%2F&psig=AOvVaw3fb7VuxdB9uNliV55FIVK0&ust=1630703845029000&source=images&cd=vfe&>..... 29
- Obrázek 4: Así ar-Rahbání s Fajrúz v den jejich sňatku. See [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://see.news/wp-content/uploads/2020/11/20191121131150034.jpg> 31
- Obrázek 5: : Bratři Rahbání- zleva doprava: Eljas, Mansúr a Así Rahbání. Alchetron [online]. [cit. 2022-01-14]. Dostupné z: <https://alchetron.com/cdn/rahbani-brothers-ee45a721-1249-4e2a-8be9-f6adae3a299-resize-750.jpeg> 32
- Obrázek 6: Talál Maddáh [online]. In: . [cit. 2022-04-18]. Dostupné z: <https://i1.sndcdn.com/artworks-000116490290-ctyikf-t500x500.jpg> 34
- Obrázek 7: Munír Bašír se svým synem Omarem [online]. [cit. 2022-01-17]. Dostupné z: <https://i1.sndcdn.com/artworks-000062240315-5k7txs-t500x500.jpg>..... 35
- Obrázek 8: Fajrúz - album [online]. [cit. 2022-03-29]. Dostupné z: <https://i.discogs.com/WnZ3OBTj0NTE5RjkAd6yiy-FFDi6EYQMaElMnPpqa2c/rs:fit/g:sm/q:90/h:600/w:600/czM6Ly9kaXNjb2dz/LWRhdGFiYXNlLWlt/YWdlcy9SLTUyMzI5/NTItMTM4ODI3MzU2/NC0xMjA4LmpwZWw.jpeg> 42
- Obrázek 9: Armand Amar [online]. In: . [cit. 2022-04-11]. Dostupné z: <https://yt3.ggpht.com/ytc/AKedOLRYP0K8oWhlEUDoqS11CRpgTaC-000Lq6pkVz4x=s900-c-k-c0x00ffffff-no-rj>..... 45
- Obrázek 10: Saad Lamjarred a Calema (zleva doprava: Fradique Mendes Ferreira z pěveckého dua Calema, Saad Lamjarred, António Mendes Ferreira z pěveckého dua Calema) [online]. [cit. 2022-03-30]. Dostupné z: <https://i.ytimg.com/vi/vUmalkt-JKg/maxresdefault..> 47
- Obrázek 11: Khaled roku 2011 [online]. [cit. 2022-02-24]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Khaled#/media/Soubor:Cheb_Khaled_performed_in_Oran_on_July_5th_2011.jpg 50
- Obrázek 12: Mor Karbasi [online]. [cit. 2022-02-22]. Dostupné z: <https://www.jpost.com/israel-news/politics-and-diplomacy/for-the-love-of-chamber-music-441358> 51

Obrázek 13: KAT Bent L'Amor, autor fotografie: Karolína Cermanová [online]. In: . [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=718776866162192&id=10321412105180655

Přílohy

Příloha 1: Dotazník

Dotazník, souhrnná analýza

Co se vám vybaví pod pojmem "arabský svět"?

Hodnota	Četnost
Afrika, Asie	1
Afrika, bída	1
Aladin :-D	1
Allahu akbar.	1
arabská kultura, etnická skupina na západě Ázie a severu Afriky	1
Arabské emiráty	1
Arabské státy se stejnou kulturou	1
Arabský plnokrevník, nebo film ohnivý oceán	1
Arabský poloostrov, arabština, matematika, svět kultur a náboženství	1
Arabský poloostrov, případně arabské republiky (Sýrie, Irák, Egypt)	1
Asi především země blízkého a středního východu + severní Afriky	1
Blizky východ	1
Blízký východ	2
Blízký východ, jiná kultura	1
Blízký východ, Libanon, Sýrie, severní Afrika	1
bohatá kultura, historie, islám	1
Bohatá země díky ropě.	1
bohatství versus bída	1
Brutalita	1
Část světa, kde žijí Arabové	1
Část země kde žijí arabové	1
Dálný východ, tržnice, tradice, vůně koření, u mužů zahalené hlavy, u žen celá postava a obličej, bohatství, teplo, letní rytmy (hudba).	1
EGypt,poušť	1
Harmonická stupnice, horko, Perský princ, velbloudi, nádherný jazyk	1

historicky kolébka civilizace, dnes symbol úpadku	1
hluboká historie	1
Hodně cukru, zvláštní vůně kofení.	1
Hudba	1
interiér mešity, modře a zlatě zdobené	1
Islám	2
Islám	1
Islám, Blízký východ, sucho, poušť, velbloud, mešita, nerovnoprávnost žen a mužů	1
Islám, burky, nerovnoprávnost žen, terorismus a kniha Bez dcerky neodejdu	1
islámský svět, odlišná kultura, jiné odívání, muslimové	1
Istanbul	1
Jedenáct z nejstarších kultur	1
Jiný než ten náš	1
Jiný svět	1
Jižní strana Středozemního moře, pouště plné písku, domy jako z filmů vyprávějících biblické příběhy - splácané (patrové) kostky s dřevěnou střechou, kozy	1
Káva, Afrika	1
Když to vezmu čistě jako asociace: poušť, vedro, Mekka, poušť, velbloudi, beduíni, ropa, luxus, zbraně, islám	1
Kefija	1
mátový čaj, vodní dýmky, zahalené ženy, jejich suký, dobré jídlo a překrásná architektura	1
Mešita, písek, beduín, kolébka civilizace, ropa	1
Mešity, islám, divná jídla... Klasický dokument, jinak se s tím člověk ani neseškává	1
Modlení, klekání, zvuk svolávání k modlitbám.	1
Moře, teplo, arabská hudba, exotika	1
Muslimové	1
Muslimové, horko, písek	1
Muslimové, nerovnoprávnost žen a mužů a drahé auta	1
Muslimové, severní Afrika a Sinaj	1

Muslimové, šátky, hidžáb, Tisíc a jedna noc,	1
něco orientálního	1
několik desítek zemí, cingriátka, turbany, náboženství, velbloudi, zlato	1
Nefešim	1
Nesvobodný svět, svět středověku	1
Nic	1
Oblast malé asie, severní afriky a blízkého východu	1
odlišná kultura, historie, islám, zahalené ženy	1
orient	2
Orientalní hudba a krásné tanečnice v kostymech, tropické teploty a ovoce, koreni, trhy	1
písek	1
Písek, ropa, čaj, krásná krajina, pofiderní ekonomika	1
potlačování ženských práv	1
Poust, zapad slunce, velbloudi	1
Poušť, kočovníci, orientální kultura	1
Poušť, slunce, teplo a zahalení lidé	1
Především státy jako Saudská Arábie, poté hudba	1
sever Afriky a Blízký východ, hlasité tržiště, srdeční lidé, islám, vodní džymka, arabští koně, Beduíni, velbloudi, fiky, datle... fatafel <3 :D	1
severní afrika, arabsky poloostrov, cast zapadni asie	1
Shisha a obchody	1
slunce, jazyková nesrozumitelnost	1
Snědší lidé, burky, hydžáby, bohatství, velké stavby	1
Střední východ	1
Styl oblékání, islám	1
Svět který má velkou historii vlastní náboženství který pochází z Afriky a blízkého východu	1
Šátky na hlavě	1
Šátky, poušť a minarety	1

Tak podle mě jsou to území v oblasti severní Afriky "nad Saharou", arabsky poloostrov a prostě země kde bydlí arabské obyvatelstvo	1
Čavy	1
Telenovely.	1
Tento pojem nepoznám, ale vybaví sa mi geografická poloha	1
Terorismus	1
teroristi, muslimové	1
Válka, muslimové, islám, tyranie, nerovné postavení	1
Velbloudi	1
velká kulturní oblast s bohatou kulturní tradicí	1
vrsek afriky...ropa... Angelika a sulatan :D	1
Vseobecne se mi vybaví islam	1
východní Asie	1
Zahalená tvář	1
Zahalené osoby	1
Zahalené ženy	2
Zahalené ženy, poušť, sucho, mešity, smlouvání, tržnice, dovolená	1
Země ležící na Arabském poloostrově	1
země na severu Afriky a Blízkém východě (pohled na mapu světa)	1
Země, jejichž populace je většinou arabského etnika - arabský poloostrov primárně	1
Země, počínaje zeměmi Blízkého východu, ve kterých žijí Arabové	1
Zlato, ropa, moderní hasičský systém,	1
Život v Saúdské Arábii	1

Celkový počet odpovědí: 104

Co se vám vybaví pod pojmem "Islámský svět"?

Hodnota	Četnost
33 panen po úspěšném sebevražedném atentátu	1
Afghánistán	1
Agresivita a brutalita	1
Alláh, džihád, korán	1
Asi Korán	1
asi nic moc	1
bohužel ikdyz je to vpodstate asi to stejne jako bod jedna tak pojem "Islámský" je uz spojovan bohužel spis s extremisty nez s lidmi nebo zememi vyznavajci islam	1
Cast sveta, kde je nabozenstvim islám	1
civilizace lidí vyznávající Islám	1
Egypt	1
Egypt, Korán, mešita	1
Fanatic	1
Globální komunita muslimského vyznání	1
Hamdullah.	1
hidžáb	1
ISIS, muslimové, šátky, hidžáb, válka, terorismus	1
Islám	2
Islámský stát, terorismus	1
Islámský stát, týrání žen, mešity, burky, písek, velbloudí nadvláda mužů	1
Islámský svět podle mě zahrnuje země, které vyznávají islám a státy jsou rozvzeny podobně jako v arabském světě	1
jiné náboženství, jiné pravidla a zvyky	1
Jiný svět	1
Keflja	1
Kniha Dvě sestry od Ásne Sierstad	1
korán	1

Korán a zahalené ženy	1
Korán, islám, tradice, náboženská intolerance	1
Korán, muslimské ženy, burka.	1
Korán, zbraně, vousy, moc(vliv) mužů	1
krajiny uctívající islam	1
Mekka	1
Mekka, zahalené ženy, tvrdí muži	1
Mešita, burka, patriarchát, minaret a svolávání k modlitbě	1
mešita, burky, Mekka	1
mešita, minaret, Alláh	1
mešity, minarety, Turecko, korán, Blízký východ, zahrady	1
mešity, svolávání k modlitbě, Omán, Irák, Írán, Persie, koberce, granátové jablko, nerovnoprávnost žen, Korán, silné rodinné vazby	1
Mnohoženství, rabat, mešity	1
Modlíci se lidé	1
Mohamed, víra a síla	1
Muslim	1
muslimové	1
muslimští teroristé	1
Nábožensky fanatismus	1
Náboženství	1
Náboženství a kulturní rozdíly	1
Náboženství a náboženské zpěvy, radikální chování, teroristé, negativní pocity, násilí,	1
Náboženství založené na prorokovi a Koránu	1
Náboženství, Asie, bomby	1
nebezpečí	2
něco nebezpečného	1
nerada to přiznávám, ale hlavně ISIS	1
Nefešim	1

Nic	1
Nošení burky a turbanů.	1
pokora	1
potlačování lidských práv, netolerance, násilí	1
Pouze lidé, kteří uznávají Alláha, jinak jsou to gummy.	1
pro mě nepochopitelné tradice	1
Především islámské náboženství	1
Přísná pravidla, omezování lidské svobody	1
ranný středověk	1
Saúdská Arábie, Spojené arabské emiráty	1
Severní Afrika, Blízký východ, korán, válka	1
Silně věřící lidé	1
Státy arabského světa kde má islám dominantní postavení v řízení státu	1
Státy, kde je islám hlavním náboženstvím	1
Státy, které vyznávají víru - islám	1
Svět kde mají za náboženství islám	1
Svět vyznávající islám, jinak moc nic. Vyspělá část Země parset let zpět.	1
symbol úpadku	1
Šátky, poušť, minarety	1
Tento pojem nepoznám, ale vybaví sa mi geografická poloha	1
Terorismus	1
terorismus, nespravedlnost	1
terorista	1
Terorista j	1
Teroristi, bomby, válka, sebevraždy	1
to stejné, akorát zvenku	1
Tradice	1
tradiční abrahámovská a zároveň tradicionalistická náboženská kultura, historicky propojená s arabským, ale i např. perským a křesťanským světem	1

Turbany, zvyky ze stredoveku	1
V podstatě to samé	1
válka, strach, bezpráví, korán	1
Víra, která stejně tak jako kterákoliv jiná v sobě skrývá něco pěkného a spoustu nepěkného	1
Víra, muslimové	1
Zahalená tvář	1
Zahalená žena koupající se v moři.	1
Zahalene zenske, bohatství, teroristi	1
Zahalené ženy	1
Zahalené ženy, tvrdá pravidla a tresty smrti	1
země na severu Afriky a Blízkém východě, muslimové v Evropě, hlavně v Německu, migranti, útoky na křesťanské kostely sebevražednými atentátníky, zabití křesťanů v muslimských zemích	1
Země praktikující převážně islám...	1
Země s majoritně muslimským obyvatelstvem.	1
Země s velkou koncentrací muslimské populace	1
Země, kde islám převažuje jako náboženství - arabský poloostrov, Severní Afrika, Malajsie, střední Asie	1
Zeme, kde prevazuje Islamske vyznani	1
zěmě, ve kterém žijí islamové	1
Země, ve kterých je převládajícím náboženstvím islámské náboženství.	1
Zlo	1
Zpěv z mešity k modlitbám, burky, hamam, genocida arménů	1
Ženy	1

Celkový počet odpovědí: 104

Pocítujete obavy z poznání arabského světa, či se k němu stavíte otevřeně a bez zábran?

Hodnota	Četnost
Ani ne	1
ano, kde je nevzdělanost je vždy obava	1
Ano, obavy z extremistu. Plus jejich netolerance naší kultury, viz Belgie a okolní země	1
Ano, pocítuji	1
Arabský svět moc neznám, vzbuzuje ve mně zvědavost a chuť jej poznat, ale rovněž obavy kvůli příběhům kolujícími po světě a některým zákonům hlášeným Koránem	1
Asi je tam jistý respekt z pohledu jiných pohledu na svět	1
Bez zábran	1
byla jsem v studijně na Blízkém východě - arabský svět je pro mě kultura jako každá jiná, bohatá, zajímavá, ne vždy růžová, ale taky ne tak pokrytecká jako kultura západních zemí... Nic čeho by se člověk měl obávat, ale taky nic čemu bychom se měli nějak klanět a přizpůsobovat se ve vlastní zemi. Stejně jako mi nedělá problém se zahalit při návštěvě okolí mešity nebo se nedotýkat svého muže na veřejnosti, očekávám stejný respekt ke svojí české kultuře (tím nemyslím, zákaz zahalování žen nebo potírání v Česku nezvyklé (.D) abstinence, to je každého právo). Ráda si vypiju čaj s arabe/ arabkou, pokecám, pomůžu když budu vědět jak. Jsou to jen lidé, náturou o dost vášnivější než my ve střední Evropě, ale o nic míň pohostinní a přátelští.	1
Citím se otevřen se zábranama	1
Islám má jiné morální zásady. Je čeho se bát. Ale myslím, že se mnoho lidí bojí více než je potřeba.	1
Jak která země	1
Jako ženu mě to tam úplně neláká. Nejsem typická turistka a mimo turistické oblasti bych musela dodržovat pravidla, které se žen týkají. Strach mám z politického islámu, který je prosazován za každou cenu ne jako náboženství, ale nástroj k moci.	1
Je mi to asi jedno	1
Je tu jistá obava z kulturních rozdílů, ale spíš na úrovni obav z faux pas u stolování, pohostění hostů, obav z otevírání citlivých témat a zajištění komfortu	1
Jediná obava, kterou mám, je to, že mi bude vnucován islám - bojím se, že mi bude jakožto ženě odepřena svoboda	1
Jistá obezřetnost tam je, ale je spíš daná obrazem z médií a filmů, jinak z vlastní zkušenosti vím, že je to krásný svět s velmi vstřícnými a pohostinnými lidmi	1
Jiste obavy tam jsou, protože je tam křehká svoboda, takže se o to moc nezajím bych měla deprese	1

jsem otevřený novým věcem	1
Láká mě ho poznat, ale zároveň jsem opatrná.	1
Láká mě, ale mám k tomu respekt	1
Lehce ano	1
Lehké obavy z cizího mám, při setkání s lidmi s arabských zemí se ale zajímám otevřeně	1
Malé obavy	1
Mierne obavy	1
Mírně konzervativní postoj	1
Mmmm viac sexualnych otrokyn. Ehm, zien. Very nice.	1
Můj postoj je otevřený každému poznání	1
Nad tím vůbec nepřemýšlím.	1
Ne	3
ne ne	1
Ne nechci poznat jejich kulturu, nikdy!	1
necitím obavy	1
Neco mezi, nevadí mi spoznat zajímavosti ale taky to aktivne nevyhledavam	1
nemám obavy	1
Nemám zájem poznávat	1
Není mi blízký, nezajímám se o něj, ale nevadí mi.	1
Není třeba se obávat arabského světa jako takového, pouze extrémistů (z historie víme, že extrémisté mohou být i Evropané)	1
Nepocituji obavy	3
Nepocituji obavy.	1
Nepocituji žádné obavy z poznání arabského světa, jeho poznání jsem zcela otevřen.	1
Nepocituju	1
Neřeším	1
neutrálně nebo jen mírně s obavami	1
Neutrální postoj	1
Neviem či možnon obavy, skôr rešpekt, keďže je to niečo nové, doteraz nepoznané. Je normálne, že s novými vecami prichádza aj menší strach, no aj napätie.	1

Nevím	1
nikoliv, rád ho poznávám	1
Obavy	2
Obavy ani nutkání poznávání nepociťuji.	1
Obavy castečne	1
Obavy nemám není špatný a dobrý svět jsou jen špatní lidé	1
obavy nepociťuji	1
Obavy nepociťuji, jsem velice otevřen novým věcem.	1
Obavy pociťuji, i když si uvědomuji, že tyto obavy mohou plynout z nedostatečného poznání tohoto světa, nevědomosti a předsudků. Běžný Evropan se v podstatě s tímto světem setkává většinou pouze prostřednictvím médií, které nám ve většině případů předávají katastrofické zprávy, to dobré se vynechává	1
Obavy z poznání arabského světa rozhodně nepociťuji; nejsem si jistý, co znamená stavět se k němu "otevřeně a bez zábran" - popravdě nijak zvlášť netoužím po tom se k němu vůbec nějak stavět.	1
Otevřené a bez zábran	1
Otevřené se zvedavostí	1
Otevřeně	2
otevřeně a bez zábran	3
Otevřeně ráda poznávám jinou kulturu lidí	1
Otevřeně. Žijí tam lidé jako my, pouze s jinou kulturou	1
Pociťuji lehké obavy ve spojení s Talibanem a ostatními extremistickými skupinami spojené s Islamem. Take nesouhlasím s jejich chováním vůči ženám - zahalování, celková diskriminace atd.	1
Pociťuji obavy, na dovolenou bych se tam bála	1
Pociťuji obavy.	1
Pociťuji strach a lehké šimrání ve slabínách	1
podľa mňa su to cavovia nemam problem	1
Podle mého názoru je smíchání různých náboženství velmi špatný nápad. Prakticky celá Evropa je vybudována na pilířích křesťanství, smícháním nevzejde nic dobrého, určitě by člověk měl mít přehled a znát Arábie stejně tak jako cokoliv jiného, ale otevřená k migracím nejsem	1
Rád bych mu lépe rozuměl	1

Rád poznávám neznáme věci, takže bez obav.	1
Ráda poznám jinou kulturu, ochutnám tradiční jídlo, poslechnu si hudbu, ale nikdo mi nesmí 'na sílu' nic vnucovat.	1
snažím sa byť bez zábran, pravdepodobne moje podvedomie pracuje inak	1
Spíš to moc nevyhledávám, ale baví mě poznávat jejich kulturu a zvyky	1
Spíše ano	1
spíše ne	1
spíše obavy	2
spíše obavy, poznávání pouze na území arabského světa	1
spíše rezervovanost a obavy	1
Stavím se k arabskému světu otevřeně, pokud nějakým způsobem neomezuje ostatní lidi a není vůči nim agresivní	1
stávím se k němu neutrálně	1
Stavím se k němu otevřeně	1
Stavím se k němu otevřeně a bez zábran	1
Stavím se k němu otevřeně, určitý strach tam však je.	1
Stavím se k tomu otevřeně, ale rozhodně nejedu sama	1
Stavím se otevřeně a bez zábran	1
střídavě, podle aktuálních podnětů	1
Svým způsobem ano, pokud by měl ve větším měřítku vznikat u nás, nelíbí se mi jejich zákony ani tradice. Některé kultury nejsou tak přizpůsobivé jako např. vietnamská část obyvatel, hrozí podle mě větší problémy	1
tak napůl	2
Určitě je to o dost jiná kultura než naše. Je exotická, orientální, roste tam jiné ovoce, jiné zvyky... lidé ale mají větší smysl pro rodinu. Bohužel islám jako náboženství a chování se vůči ženám velice odsuzují.	1
velké obavy	1
Výrazně obavy či strach rozhodně nepocítuji... stavím se k němu asi tak nějak jak je pro člověka přirozené stavět se k věcem, které mu nejsou zcela vlastní. S trochou úžasu, zájmu, fascinace, přitom ale samozřejmě i s lehkým "odstupem" souvisejícím s nedostatečnou znalostí tohoto prostředí	1
Z poznání obavy nemám, ale nechci toto poznání	1

z poznávání v místě obavy nemám

1

Záleží na konkrétních aspektech arabského světa. Vůči umění otevřeně, vůči fanatismu rozhodně ne.

1

záleží o jakou konkrétní zemi se zrovna jedná

1

Celkový počet odpovědí: 104

Co pro vás znamená arabská hudba? Dokážete ji popsat?

Hodnota	Četnost
Allllaaaaaaaaahhu akbaaaar.	1
Arabská hudba má své kouzlo, nevím jak ji popsat, mě se příliš nelíbí	1
arabskou hudbu aktivně neposlouchám, ale troufnu si ji charakterizovat jako rytmicky založenou, specificky zpěvnou a muzikální. Obecně je trochu nad moje rozlišovací schopnosti usoudit, do jaké míry je např. lyrická nebo výrazově pestrá. Evropskému posluchači neznalého arabštiny přijde snad až trochu monotónní.	1
Arabskou hudbu bych popsala jako exotickou. Objevují se v ní bubny, nějaká fujara (?) a pro západní evropu netypické melodické linky	1
Arabskou hudbu jsem slyšela jen párkrát v životě. Nikdy nespadala do mého šálku kávy.	1
Arabskou hudbu popsat nedokážu, nijak zvlášť mnoho pro mně neznamená	1
Asi ne	1
Asi si ji pletu s indickou. Takže bych řekla asi podobný způsob?	1
Bříšní tance, nelíbí se mi	1
Čistá intonace, krásně barevné hlasy	1
Drnkací, tklivé melodie, stručné nástroje	1
emotivní, primitivní, vokálová	1
energická hařmatilka	1
exotika	1
Flétny, a jejich různé hudební nástroj které vydávají různé bzučivé a hvízdavé zvuky	1
Herní soundtrack v poustních lokacích	1
Hodně čtvrttónů, vábení kober	1

Houpavé tóny meditace	1
Hudba z Arábie, bohužel ji nedokážu popsat	1
Hudba založená na jiných principech a sledující odlišné ideály než evropská.	1
Charakteristické hudební postupy	1
Je to jejich typický znak „zvláštní hudba	1
je velmi rytmická a špecifická.	1
Jiný zvuk, nástroje, provedení	1
Každá arabská hudba mi připadá stejná. Nelíbí se mi, nerozumím ji a není to nic, co bych chtěla dobrovolně vyhledávat.	1
Konkrétními slovy a něčím, co by se podobalo oficiální definici rozhodně ne... a říct, že je to etnická hudba provozovaná v arabských zemích by asi nebyla uspokojivá odpověď	1
Kudrlinky, vášeň, jiné stupnice a "habbibi"	1
Léto	1
Líbí se mi	1
Mám ji moc rád, miluji zpěvaka Fahda Ballana, například...	1
Mě napadlo břišní tance, jinak nuc	1
Melodická, klidná - moc ji neznám, spojená s náboženstvím	1
Melodické, naprosto jiné od Evropské hudby vycházející především specifikou jazyka	1
memes, jen stěží	1
Ne	1
nedokážem sorka	1
Nedokážu	3
Nedokážu si ji vybavit	1
Nejsem si jistá, jestli jsem se s ní někdy setkala.	1
Nejsem velký znalec, ale některé skladby se mi líbily	1
nelíbí se mi, jejich trilkování, zvláštní až otravná melodiemelodi	1
Nemám o hudbě přehled. Mám dojem, že v arabské hudbě se používají čtvrttóny.	1
namam zkušenost	1
Není mi libozvučná.	1

Není to můj šálek kávy. Je to zmatená a hlučná hudba.	1
Nepočívám ju a nepoznám ju.	1
Nepoznám rozdíl mezi arabskou a indickou hudbou nikdy jsem arabskou hudbu neslyšela	1
Nevadí mi když ji někde zaslechnu. Jinak pro mě nic neznamená.	1
nevím	1
nevím, nevzpomínám si na ni	1
Nevyhledávám ji	1
Ney, oud, kamandže/rebáb, darbukka... Maqamy, mikrotonalita, improvizace... Teoreticky svázanější než třeba indická, hodně založená na improvizaci na základě maqamů definujících skladbu jak tónově, tak i prosodií, melismatický zpěv	1
neznám arabskou hudbu	1
Neznam vůbec	1
Neznám, nedokážu	1
neznamená nic, ale líbí se mi	1
neznámý svět	1
Nic	2
Nic moc, párkrát jsem na ni narazil, ale nevyhledávám ji.	1
nic ne	1
Nic pro mě neznamená.	1
Nic, nedokážu	1
Nic, nezaměřuji se na tento žánr.	1
opakující se hudební motivy, neevropské hudební nástroje	1
orientální	1
Orientalní tanec	1
Orientální. Hodně vlnící se. Bříšni tance. Aktivně ji neposlouchám, takže pro mě nic extra neznamená, ale nevadí mi.	1
Orientální...rytmická	1
pouze minimální kontakt	1
Pro mě je to něco krajně odlišného a atypického	1

Pro mě to nemá žádnou hodnotu, nechápu ji	1
Pro nas nezvyklé melodie a hudební nástroje	1
Působí na mě cizokrajně, zajímavě, nejzajímavější mi přijde z fonetického hlediska - výslovnost hrdelních zvuků, hlásky, které se vyslovují při nádechu působí ve zpěvu nezvykle.	1
Rytmus, dynamika, poetický text	1
S arabskou hudbou jsem se zatím neseetkala. Pokud ano, tak ve mně nevyvolala nějaké zvláštní pocity.	1
S arabskou hudbou se člověk primárně sřetává v soundtracích filmu apod. Předpokládám, že málo lidí ji vyhledává k poslechu	1
silně taneční rytmus, emocionální, vášnivá, specifické stoupání a klesání hlasu, třeskání, cinkání... no a nebo těžké pomalé melodie, ale ty nemám ráda, je mi z nich smutno	1
slyším, vím, slovy asi nepopíšu	1
Specifická hudba	1
Specifický zvuk, hlas.	1
spojují ji se zážitky z dovolené, ne	1
spousta divných nástrojů, něco na co nejsme zvyklí, a co si jen tak nepustíme	1
spousta zdobných vokálů, specifické nástroje, úplně odlišná tě evropské	1
Strunové nástroje???	1
Symbolizuje u mě léto	1
Takový ten zpev jak se zpíva hodne rychle hodne tonu?	1
tamburíny a nasheedy	1
těžká pro naše pochopení, melodická, rytmická	1
To, co se zpívá v mešitách.	1
Tradiční prvky, velmi živá	1
V arabské hudbě se neorientuji	1
V každé písničce je slovo "habibi" - v moderní, populární hudbě	1
Velice nelibě znějící vysokofrekvenční cephaleu způsobující zvuk	1
Veselá, živelná, dýchá na mě z ní teplo, slunce, dovolená.	1
vůbec nevím, že mají hudbu	1

vůbec nic, asi bych mohla, ale netuším, jestli je moje zkušenost pouze střípek arabské hudby	1
Vybaví se mi brisni tance	1
Vybavím si ji, ale popsat ji nedokážu. Doufám, že se nepletu, ale mám ji spojenou s bříšním tancem a tak si ji představuji	1
Zajímavá	1
Zajímavá, melodická	1
Zvětšená sekunda. Mikrotonální věci, které na naše nástroje nezahrajeme. Volání k modlitbě.	1

Celkový počet odpovědí: 104

Setkali jste se již někdy s arabskou hudbou?

Hodnota		Procent	Odpovědi
Ano		72 %	75
Ne		13 %	13
Nevím		15 %	16

Celkový počet odpovědí: 104

Pokud ano, hodnotíte setkání s arabskou hudbou pozitivně?

Hodnota		Procent	Odpovědi
Ano		46 %	44
Ne		15 %	14
Nevím		39 %	37

Celkový počet odpovědí: 95

Napadá vás jméno nějakého arabského hudebního skladatele, interpreta, popř. názvu arabské skladby, kterou jste někde slyšeli?

Hodnota	Četnost
-	1
?	1
Aisha	1
Amr Diab - populární zpěvák	1
Arash - Boro boro	2
Arash, skladba Desert Rose a Tunak Tunak Tun (neznám jméno interpreta)	1
asi ne	1
bohužel ne	1
Bohužel ne, většinou slyším jen úryvky třeba ve filmu.	1
Bohužel se mi nikdo nevybaví.	1
Bohužel si nedokážu vzpomenout na žádný konkrétní příklad, jediné, co se mi při přečtení otázky vybavilo byl Zayn Malik, kterého bych do arabské hudby osobně nezařadila	1
bohužel si nepamatuji	1
Boroboro od Arashe :D https://www.youtube.com/watch?v=3Qp29OuCqik&ab_channel=ExtensiveMusicOld	1
Dabka, Sami Yusuf - The Land of the Sun, Oblivion, Fairouz - Al Bostah, Saalouni El Nas, Nancy Ajram, Omar Souleyman - Shi Tridin	1
Fahd Ballan, viz nahoře	1
Fairuz, Kadim al-Sahir, Dhafer Youssef - ve směr spíš interpreti než skladatelé	1
Faouzia - Love, R.I.P , Rilés - Rebus in Oran	1
Feri protože se tak jmenuje tvůj křeček	1
helicopter helicopter, arabian cat	1
Mohamed.	1
Nancy Ajmar	1
Ne	35
Ne.	1

Ne...	1
Nenapadá	4
nenapda	1
Nespominám si	1
Netta, Serj Tankian, Static & Ben El	1
Nečuším	1
Neviem	1
neviem, preco je to povinne?	1
Nevím	6
Nevybavím si	1
Nevybavuji si.	1
Nevybavuju si	1
Nevzpomenú si	1
Nevzpomínám si	1
Neznám	2
Neznám žádného interpreta	1
nic	1
Nic konkrétniho si momentálne nevybavím.	1
nic mě nenapadá	1
nic mne nenapada	1
PJ Harvey nazpívala písničku The Camp s nejakým arabským zpevákem. Není to ale vyložene arabska písnička.	1
Samuel R. Hazo - Arabesque	1
Sawarim djihad, Panjabi MC	1
Single - Sharmoofers	1
Slyšela jsem jen náhodně něco v televizi a zaujalo mě to především z fonetického hlediska.	1
Spiše ve filmech v pozadí.	1
Takto z paměti ne	1

Tarkan, Arash (Boro Boro)	1
Tarkan, Arash - Boro Boro, Panjabi MC	1
Ten chlapík, co zpívá se Stingem o pouštní růži. A pak Emel Mathlouthi a Tinariwen a Jasmine Hamdan	1
vůbec	1
Vůbec ne, jak jsem již řekla, plete se mi arabská a indická.	1
Vypavuji si jen klíkyháky, kterým nerozumím	1
znám ji jen z barů	1

Celkový počet odpovědí: 101

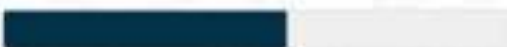
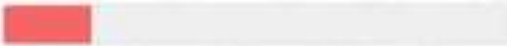
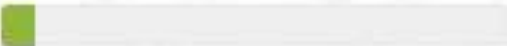

Znáte kteroukoliv jinou osobnost působící v kterékoliv oblasti, dílo, aj., která se vám pojí s pojmem "arabský svět"?

Hodnota	Četnost
-	1
Usáma bin Ládín	1
?	1
Aisha	1
Aladín	1
Ali Amiri (kdysi byl v Superstar a pak hrál v muzikálu Angelika vyslanec Bachtiry Beye a tam zpíval jednu písničku v arabštině).	1
Ali Amiri! Účastník snad prvního ročníku Česko hledá superstar ... ale kdo ví, jestli to vůbec bylo jeho pravý jméno... jinak pak samozřejmě leda věci (převážně památky) spojené se starověkou kulturou arabského světa, se kterými se člověk setkává v muzeích nebo třeba na hodinách historie/dějin umění...	1
Allahu akbar	1
Allahu akbar.	1
Amin Maalouf - Le Périple de Baldassare	1
asi mám okno	1
Atattürk	1
Bashar al Assad, Salmán bin Abd	1
Bohužel ne.	1
Bohužel si nikoho nevybavuji	1
Dalo by se říct, že s pojmem arabský svět se mi pojí spíše fiktivní postavy - třeba Jasmine a jiní z Disneyovky Aladín, Robin Hood (kvůli boji s Maury)	1
doslova ne	1
Dr. Lukáš Nosek, sv. Josefina Bakhita, blah. Charles de Foucauld, karmelitka Malá Arabka, trapistický mniší z Tibhirine, mladý Pakistanec Bašir v procesu blahověčení	1
fazlija	1
Helikopter	1
Herci z telenoviel :v Onur a tak ale mens neviem	1

Huda Kattan?	1
Ibn Chaldún, Avicenna	1
Jména neznám, ale navštívil jsem spousta koncertů folklorních souborů	1
Khaled Hosseini	1
Khalil Džibrán - spisovatel	1
Kniha Tisíc a jedna noc	1
Konkrétně asi jen nedemokratičtí politici a teroristé, o kterých je slyšet v médiích. Bohužel. Muammar Kaddáfí, Saddám Husain, Ajatolláh Chomejní, Abu-Bakr Al Bagdádí	1
Konkrétní osoba ne, ale znám poměrně silné pouto mezi arabským světem a sokolnictvím, takže se mi vybaví jen to.	1
krom výše uvedených neznám	1
Mahmúd Darwíš, Nagib Mahfouz, bratři Tajmúrové, Džurdží Zajdán, Rašid Ridá, Zajnab Fawwaz, Ibn Tufajl, ibn Siná, Abdul Wahháb	1
Malaja Jusufaj, Manal Al-Sharif	1
Marjane Satrapi, Elia Suleiman, Taxi Teheran (film), Moje slunce Mad (film), Není zla medzi námi (film)	1
maximalne architektura zaujimava ale inak nic:(1
Mne se vybaví Usama bin ladín	1
Mohamed, Jasir Arafat, Sadam Husain	1

Momentálně mě nic nenapadá	1
Muhammad Ali	1
Ne	28
Ne, neznám ani české osobnosti. Když obdivuji umění např. i. v galerii, autor mě nezajímá, stejně si žádná jména nepamatuji	1
Ne.	1
Nemohu si vybavit žádné jméno	1
Neviem	1
Nevím	6
Nevybavím si	1
Nevybavuji si.	1
Nevzpomínám si	1
Neznám	4
Neznám jména, ale určité bylo spoustu významných arabských matematiků.	1
Nic	1
Omar Sharif - herec	1
Opa gangam style mě napadl	1
pohádka Tisíc a jedna noc	1
Pohádky	1
Sádl, Růžová zahrada (aspoň myslím, že se to tak jmenuje); Omar Chajjám, Rubaját (pokud se to tak píše), možná by se dali uznat i Avicenna, Kniha definic, Chalil Džibrán, Zahrada Prorokova	1
Spíše ne	2
Spíše ne	1
Tisíc a jedna noc - kniha, ne telenovela	1
víc než je v předchozí tabulce si asi už nevybavím... :-)	1
Vybrat jedno je problém.	1
Žádné	1
Žádné jméno ani dílo si teď nevybavuji. Dokonce ani ty slavné matematiky a filozofy. Snad až na ten Korán	1

Jaký je váš věk?

Hodnota		Procent	Odpovědí
18-25		56 %	58
26-32		17 %	18
33-40		6 %	6
41-49		11 %	11
50-60		3 %	3
60-70		3 %	3
70-80		2 %	2
Jiné:		2 %	2

Celkový počet odpovědí: 103

Jiné:

Hodnota	Četnost
16	1
17	1

Celkový počet odpovědí: 103

Jakého jste pohlaví?

Hodnota	Procent	Odpovědi
Žena	65 %	67
Muž	33 %	34
Jiné:	2 %	2

Celkový počet odpovědí: 103

Jiné:

Hodnota	Četnost
Muž	1
tvoja mamka;) žena	1

Celkový počet odpovědí: 103

Jakého jste náboženského vyznání?

Hodnota	Procent	Odpovědi
Žádné (jsem ateista)	55 %	57
Jsem věřící, ale ne praktikující:	25 %	26
Jsem silně věřící a praktikující:	12 %	12
Jiné:	8 %	8

Celkový počet odpovědí: 103

Jsem věřící, ale ne praktikující:

Hodnota	Četnost
evanjelička	1
Křesťan	1
křesťan římskokatolík	1
Křesťan	17
křesťanství	2
Římskokatolická církev	1

Celkový počet odpovědí: 103

Jsem silně věřící a praktikující:

Hodnota	Četnost
ale tak napůl; křesťan.	1
Katolická církev	1
katolička	2
katolík	2
Křesťan	1
křesťan	2
Křesťan, katolík	1
křesťan, římský katolík	1

Celkový počet odpovědí: 103

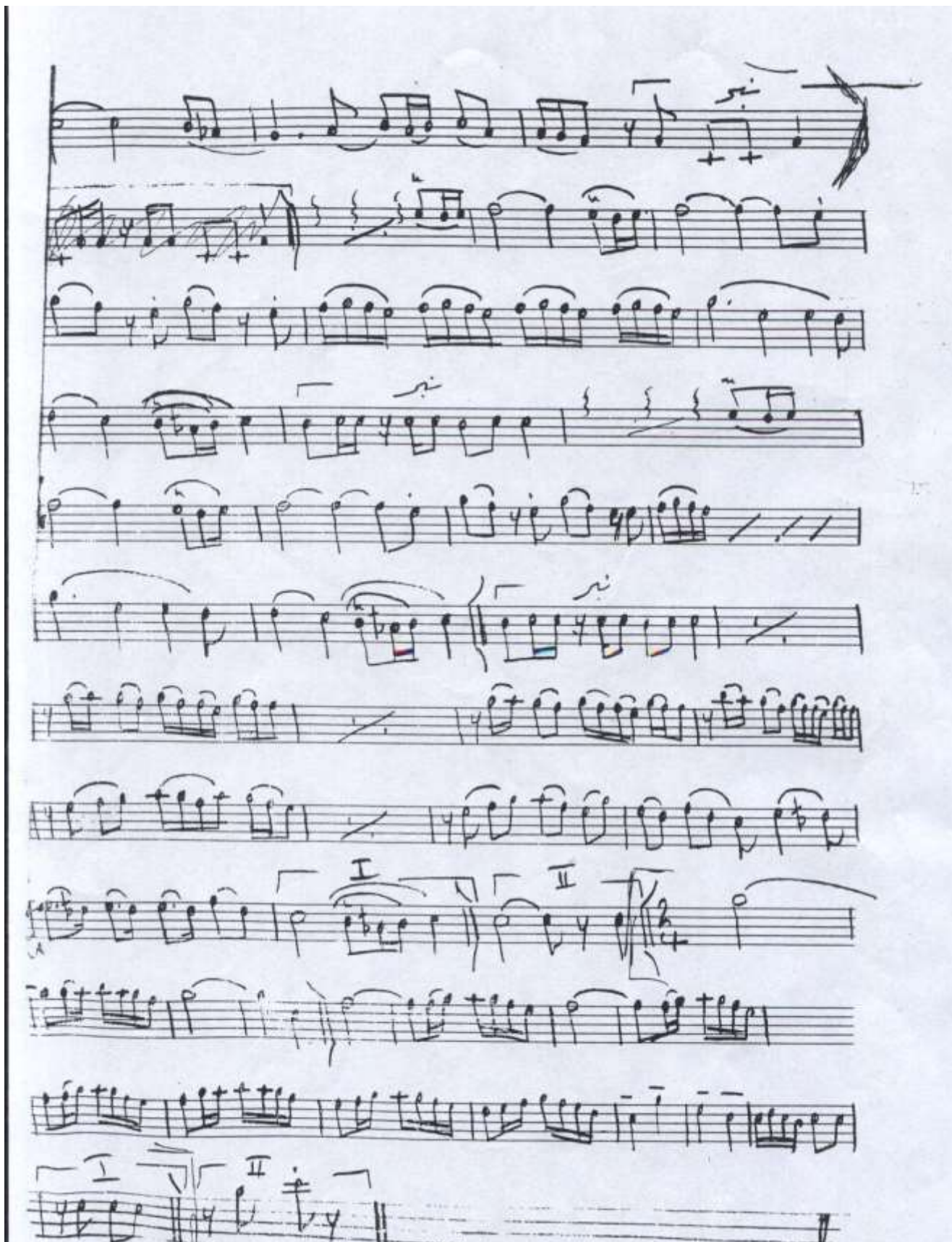
Jiné:

Hodnota	Četnost
Jsem věřící a praktikující křesťan	1
Jsem věřící a praktikující křesťan	1
Každý v něco věří...já v anděly	1
Silně věřící je nesmysl. Buď člověk věří nebo ne	1
Věřící a praktikující křesťanka	1
Věřím v nadlidskou sílu. Ale na v Boha.	1
Věřím, ale nespádám do žádného konkrétního náboženství.	1
Viking.	1

Celkový počet odpovědí: 103

Příloha 2 – Obrázek: Notový zápis pro orchestr, skladba *Tota* (توتة) od Farída al Atráše

The image shows a handwritten musical score for an orchestra. At the top left, there is a header in Arabic: "موسيقى فرید الأطراشي" (Music of Farída al Atrásh). To the right of this, the title "توتة" (Tota) is written in Arabic. The score consists of 13 staves of music. The first staff begins with a treble clef and a common time signature (C). The notation includes various rhythmic values, beams, and slurs. There are several dynamic markings: "ADLEB" appears on the eighth staff, and "Tempo" is written on the third staff. The handwriting is clear and professional, typical of a composer's manuscript.

Autorem přepisu i obrázků je Mustafa al-Egimy

Příloha 3: Obrázky použité v bakalářské práci:

Obrázek 1: Muhammad Abd I-Wahháb

Obrázek 2: Rijád ás-Sunbátí

Obrázek 3: Faríd al-Atraš ve filmu Lahn Al Kholoud

Obrázek 4: Así ar-Rahbání s Fajrúz v den jejich sňatku.

Obrázek 5: Bratři Rahbání- zleva doprava: Eljas, Mansúr a Así Rahbání

Obrázek 6: Talál Maddáh

Obrázek 7: Munír Bašír se svým synem Omarem

Obrázek 8: Fajrúz - album

Obrázek 9: Armand Amar

Obrázek 10: Saad Lamjarred a Calema (zleva doprava: Fradique Mendes Ferreira z pěveckého dua Calema, Saad Lamjarred, António Mendes Ferreira z pěveckého dua Calema)

Obrázek 11: Khaled roku 2011

Obrázek 12: Mor Karbasi

Obrázek 13: KAT Bent L'Amor